

STRATEGIJA RAZVOJA OPŠTINE DOBOJ JUG 2021.-2027.

Decembar 2020.

Sadržaj

1.	Uvod	3
1.1	Pristup izradi strategije razvoja	3
2.	Strateška platforma	5
1.2	Situaciona analiza	5
a)	Geografski položaj i prirodne karakteristike	5
b)	Demografske karakteristike i kretanja uključujući stanje dijaspore	6
c)	Pregled stanja i kretanja u ekonomiji uključujući i potencijale i učešće dijaspore	9
d)	Pregled stanja i kretanja na tržištu rada	14
e)	Pregled stanja i kretanja u oblasti društvenog razvoja	16
f)	Stanje javne infrastrukture i javnih usluga	28
g)	Zaštita okoliša/životne sredine uključujući smanjenje rizika od katastrofa/nesreća	37
h)	Stanje prostorno planske dokumentacije	41
i)	Analiza budžeta i projekcije sredstava za finansiranje realizacije strategije razvoja	42
1.3	SWOT analiza i strateško fokusiranje	48
	Vizija razvoja i strateški ciljevi, sa indikatorima	52
3.	Prioriteti i mjere sa indikatorima	55
4.	Ključni strateški projekti	56
5.	Provjera međusobne usklađenosti strateških dokumenata	56
6.	Indikativni finansijski okvir	57
7.	Okvir za provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluaciju strategije razvoja	58
8.	Prilozi	61
9.1	Sažeti pregled strategije razvoja	61
9.2	Detaljan pregled mjera	62

1. Uvod

Strategija integrisanog razvoja općine Doboj Jug za period 2021 - 2027. godine (Strategija) je ključni strateško-planski dokument općine, koji treba da podstiče budući rast i razvoj zajednice. Strategija razvoja obuhvata društvenu, ekonomsku i sferu zaštite životne sredine, poštujući prostorni plan općine. Strategija je izrađena kao okvir za definiranje zajedničkih ciljeva, podsticanje lokalnih snaga, kao i odgovor na izazove budućeg razvoja općine i sveukupnog života u njoj. Strategija informira sveukupnu javnost i potencijalne ulagače o razvojnom putu općine Doboj Jug i predstavlja osnovu za izradu detaljnih planova i programa u pojedinim oblastima sektorima, kreira podlogu za praćenje napretka te podstiče saradnju i dogovor u planiranju različitih nivoa vlasti i društveno-ekonomskih partnera.

Strategija je izrađena od strane radnih tijela koje je imenovao načelnik općine, uz puno učešće predstavnika javnog, privatnog i nevladinog sektora.

1.1 Pristup izradi strategije razvoja

Strategiju razvoja općine Doboj Jug je pripremio Općinski razvojni tim (ORT) uz tehničku i stručnu podršku obezbijeđenu kroz Projekat integrisanog lokalnog razvoja (ILDLP), a koji predstavlja zajednički projekat Vlade Švicarske i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija u BiH (UNDP). Sam proces izrade Strategije slijedio je principe otvorenosti i partnerstva što je prodrumijevalo i aktivno učešće lokalnog partnerstva za razvoj u vidu Partnerske grupe. Članovi radnih tijela i ostali zainteresovani učesnici su imali mogućnost da uključivanjem u proces izrade Strategije, te kroz predlaganje konkretnih mjera i projekata, pruže vrijedan doprinos kako bi ovaj dokument bio što kvalitetniji te kako bi u najvećoj mogućoj mjeri bio odraz stvarnih potreba stanovnika općine.

Polaznu osnovu za definisanje ključnih pravaca budućeg ravoja općine Doboj Jug predstavlja strateška platforma koja obuhvata sažetak situacione analize, strateške fokuse, viziju razvoja i strateške ciljeve. Izradi Strategije se pristupilo s nastojanjem da se na temelju sveobuhvatne analize stvori kvalitetna podloga za promišljanje o budućim pravcima razvoja. U okviru tog procesa identifikovane su ključne snage i slabosti te su iste stavljene u širi kontekst prilika i prijetnji sa kojima se općina suočava. Na bazi urađene situacione analize i strateške platforme definisani su prioriteti budućeg razvoja u oblastima ekonomije, društvenog razvoja i zaštite životne sredine, nakon čega su dalje razrađene konkretne mjere, te definisani strateški projekti.

Izradom strateške platforme istovremeno je iniciran i jednosmjesečni konsultativni proces. Finalna faza izrade dokumenta je podrazumijevala izradu konkretnog operativnog plana uz definisanje finansijske konstrukcije predloženih mjera i nosioca odgovornosti za njihovu implementaciju, uključujući i plan razvoja organizacionih i ljudskih potencijala lokalne uprave kako bi se nadzor nad implementacijom strateškog dokumenta osigurao u punom kapacitetu.

Prilikom izrade Strategije vodilo se posebno računa o tzv. horizontalnoj i vertikalnoj usklađenosti Strategije sa planskim dokumentima na višim nivoima. Naročita pažnja je posvećena onim oblastima i pitanjima koja se međusobno snažno isprepliću, a neodvojivi su dio koncepta održivog razvoja, prije svega pitanja bolje uključenosti osjetljivih društvenih grupa, te uvažavanja aspekta ravnopravnosti polova. Tokom pripreme strateškog dokumenta

uzeti su u razmatranje i širi razvojni pravci uspostavljeni kroz nacrt Okvira za ciljeve održivog razvoja u BiH, na način da je provjerena usaglašenost ove Strategije sa utvrđenim prioritetima i pokretačima održivog razvoja čime se nastoji dati doprinos u postizanju i praćenju opštih ciljeva za Bosnu i Hercegovinu iz Agende 2030. Takođe, tokom pripreme Strategija općine Doboj Jug uzeti su u razmatranje i strateški parvci, prioriteti i mjere Strategije razvoja Zeničko-dobojskog kanona za period 2021-2027. godine.

Strategija razvoja općine Doboj Jug za period 2021.-2027. godina prezentirana je i usvojena na sastanku Partnerske grupe _____.2020. godine kao i Općinskog vijeća Doboj Jug _____2020. godine. (Datumi će biti uneseni naknadno, u skladu sa provedenim aktivnostima).

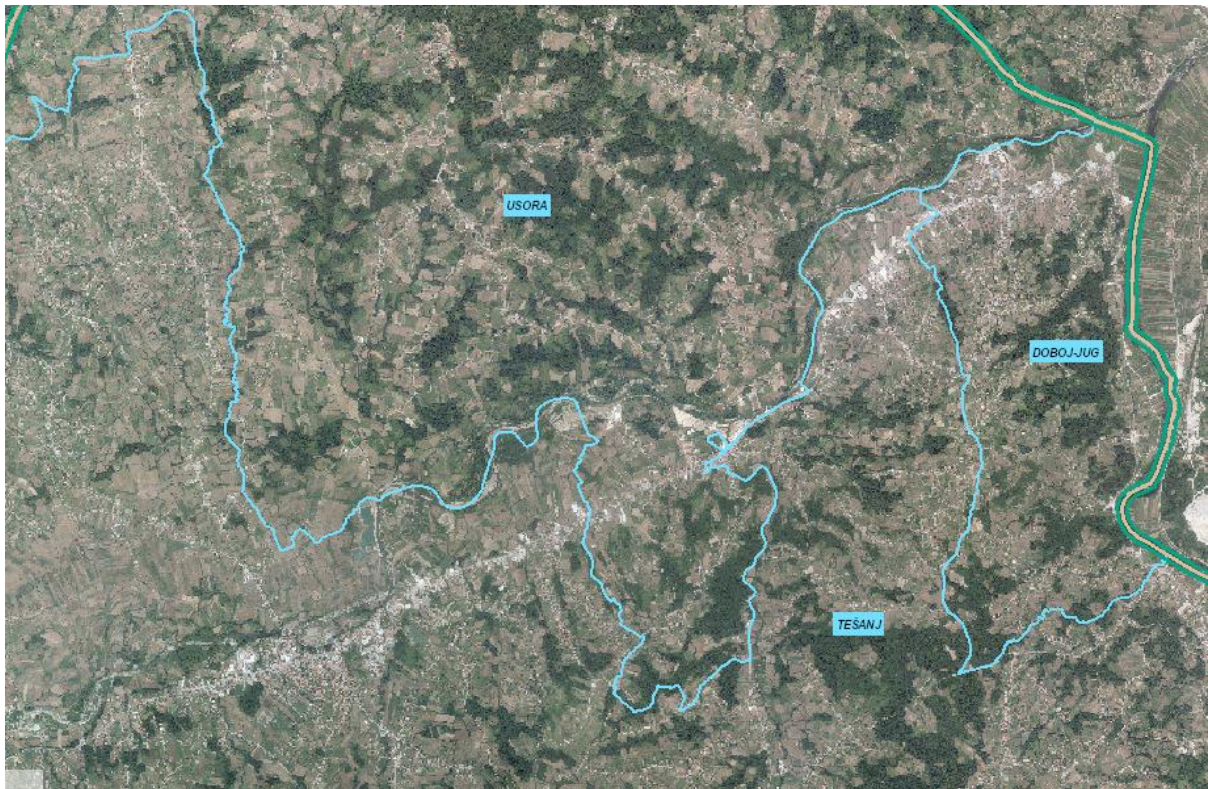
2. Strateška platforma

1.2 Situaciona analiza

a) Geografski položaj i prirodne karakteristike

Općina Doboj Jug zauzima površinu od 10,2 km² i nalazi se u regiji Centralne Bosne, na ušću rijeke Usore u Bosnu. Svojom površinom je najmanja općina od dvanaest općina Zeničko-dobojskog kantona koji je četvrti po veličini u Federaciji Bosne i Hercegovine, a na čijoj teritoriji se nalaze najznačajniji industrijski objekti u Federaciji BiH.

Slika 1: Položaj Općine Doboj Jug

Prostor općine Doboj Jug prostire se uz magistralne ceste M17 Bosanski Šamac-Sarajevo-Mostar i M-4 Doboj-Teslić-Banja Luka. Općina je smještena sjeverno-istočno od općine Tešanj, na oko 5 km južno od Doboja, oko 80 km istočno od Banjaluke, 60 km zapadno od Tuzle, te oko 150 km sjeverno od Sarajeva. Kroz Općinu prolazi trasa budućeg autoputa na Koridoru Vc, a jedna od budućih priključnih petlji će biti u neposrednoj blizini Općine. Također u neposrednoj blizini je i željeznički pravac Šamac-Sarajevo-luka Ploče, kao i željezničko čvorište Doboj.

Na osnovu pokazatelja Federalnog zavoda za statistiku, danas¹ na teritoriji Općine živi 4.078 stanovnika. Prosječna starosna dob stanovništva je 36,8 godina, a gustina naseljenosti 399,8 stanovnika/km².

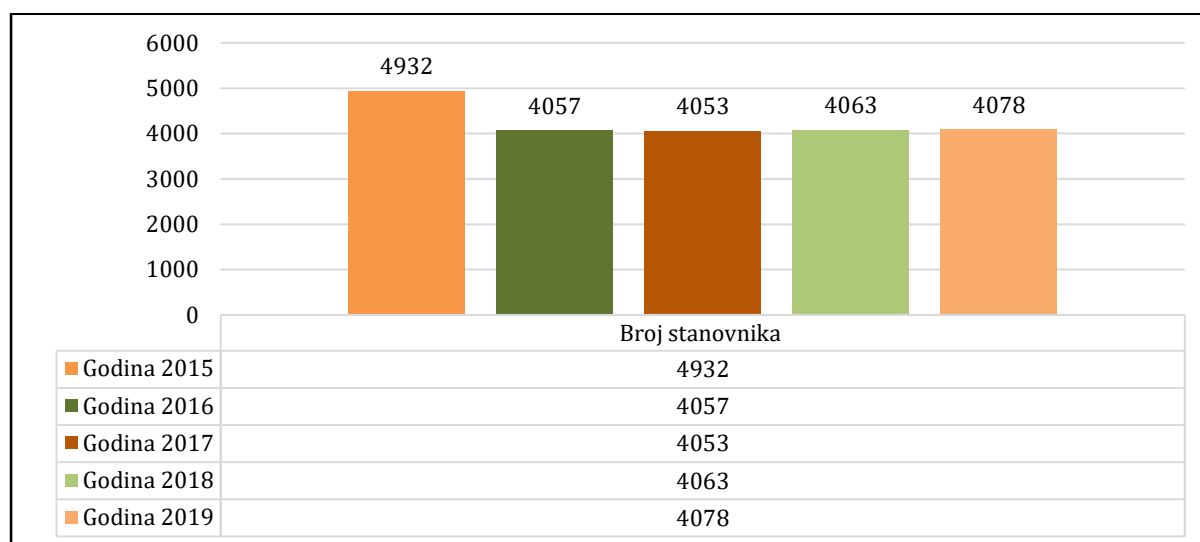
Općinu čine dva ruralna naselja: Matuzići i Mravići. Sama Općina je bez urbanog središta i administrativne funkcije se obavljaju u naseljenom mjestu Matuzići gdje je i sjedište Općine.

Općina se nalazi na nadmorskoj visini od 140 do 250 m i ima karakteristike umjereno kontinentalne klime. Na osnovu katastarskih evidencija 62,08% teritorije Općine je poljoprivredno zemljište od čega je 60% obradivo, dok je 22,84% teritorije pokriveno šumama od kojih prevladavaju bukove i hrastovo-grabove šume niske ekonomske vrijednosti. Općini pripada skromna mreža hidrografskih tokova koji uključuju 4,5 km dužine toka rijeke Bosne i 2,25 km toka rijeke Usore. Obale ovih rijeka su dosta nestabilne, te u periodu visokih voda dolazi do većeg izlivanja iz korita što značajan dio teritorije Općine izlaže riziku od poplava.

b) Demografske karakteristike i kretanja uključujući stanje dijaspore

U periodu od 2015. do 2019. godine došlo je do smanjenja broja stanovništva u općini Doboj Jug zbog smanjenja nataliteta, smanjenja broja povratnika u općini Doboj Jug, te zbog odlaska porodica u zemlje Evropske unije radi zaposlenja. U posmatranom vremenskom periodu, ukupan broj stanovnika se smanjio za 17,32% ili 854 stanovnika. Prema statističkim pokazateljima Federalnog zavoda za statistiku, općina Doboj Jug trenutno broji 4.078 stanovnika što je za 59 ili 1,42% (4.137) manje nego prema popisu u Bosni i Hercegovini 2013. godine.

Grafikon 1. Broj stanovnika Općine Doboj Jug u periodu 2015. – 2019.

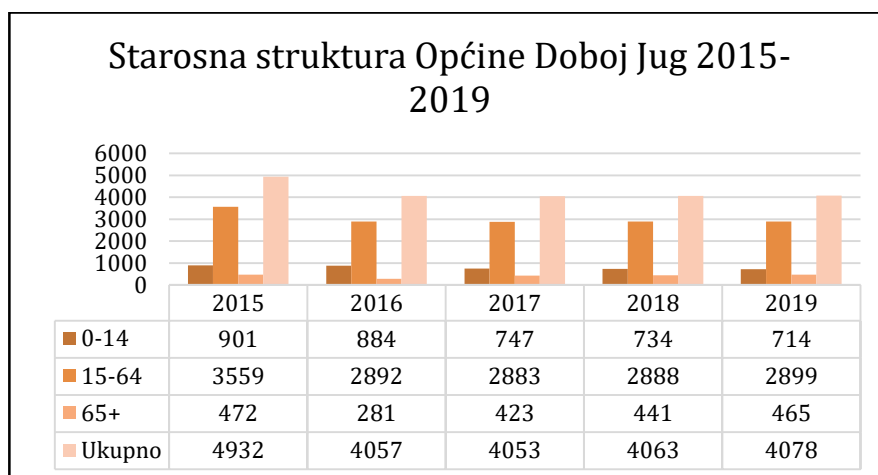
Izvor: Federalni zavod za Statistiku

¹ Podatak se odnosi na 2019. godinu.

U ukupnom broju stanovnika najviše je Bošnjaka i to 97,10%, dok je ostalog stanovništva (Hrvata, Srba, ostalih) 2,90%.

Starosna struktura stanovništva je sljedeća: od 0 do 14 godina 714 stanovnika od 15 do 64 godine 2.899 stanovnika i sa 66 i više godina je 465 stanovnika (8,70%).

Grafikon 2. Starosna struktura stanovništva

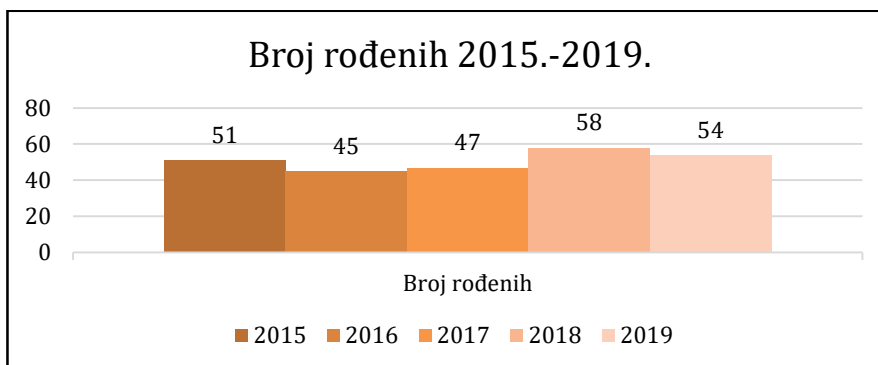

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u grupi stanovništva starog 15 i više godina prema nivou obrazovanja, najviše je osoba sa završenom srednjom školom 55,56%, zatim sa završenom osnovnom školom 25,45% i 5,10% sa fakultetskim nivoom obrazovanja, dok preostalih 13,89% čine stanovnici bez ikakvog obrazovanja ili sa nepotpunim osnovnim obrazovanjem. Radno sposobnog stanovništva je 81,10%, od toga 49,48% muškaraca i 50,52% žena. Zaposlenih je 1.518, a nezaposlenih 677 što daje stopu nezaposlenosti u 2019. godini na teritoriji opštine od 30,9% od čega je 395 ili 58,35% žena. Stopa nezaposlenosti ima tendenciju opadanja u odnosu na 2018. godinu kada je iznosila 34,3%. U grupi ekonomski neaktivnih stanovnika najviše je lica koja obavljaju kućne poslove, penzionera, učenika i studenata.

U period od 2015. do 2019. godine dolazilo je do oscilacija u pogledu nataliteta na način da se u 2016. godini desio blagi pad novorođene djece dok je u 2017. i 2018. godini došlo do rasta broja rođenih, te u 2019. opet blagi pad.

Grafikon 3. Broj rođenih na teritoriji Općine 2015.-2019.

Izvor: Služba za civilnu zaštitu, opću upravu i zajedničke poslove

U posatranom periodu 2015.-2019, u 2016. i 2017. godini zabilježen je po jedan smrtni slučaj novorođenčadi, u oba slučaja muškog spola, dok nije zabilježen niti jedan broj smrtnih slučajeva djece do 5 godina starosti, kao niti jedan smrtni slučaj porodilja u periodu 2014.-2019. godine.

U periodu od 2015. do 2019. godine smanjena je stopa mortaliteta na području općine za 17%. Na osnovu podataka Federalnog zavoda za programiranje razvoja, broj umrlih u 2015. godini iznosio je 41, dok je broj umrlih u 2019. godini 34.

Općina Doboj Jug ima 949 penzionera od kojih je 442 u starosnoj i 164 u invalidskoj penziji, dok su 343 korisnika obiteljske penzije. Broj zaposlenih na jednog penzionera je 1,6 u 2019. godini što je za 0,3 više od Kantonalnog i Federalnog nivoa. Prosječna penzija je, takođe, niža od kantonalnog (436,82 KM) i federalnog nivoa (416,45 KM) i u 2019. godini je iznosila 380,36 KM.

Iako prirodni priraštaj nije bio negativan ni jedne godine u periodu od 2014. – 2019. godine, ipak je na teritoriji Općine zabilježena negativna demokratska slika izazvana konstantnim smanjenjem broja stanovnika prvenstvenog zbog migracija.

Do egzaktnih pokazatelja koji se odnose na migraciju stanovništva, nismo u mogućnosti doći, ali je potrebno istaći da se trend iseljavanja stanovništva, posebno mladih, nastavlja te da je pitanju migracija stanovništva i odlasku radno sposobnog stanovništva potrebno posvetiti posebnu pažnju. Prema dostupnim podacima za Bosnu i Hercegovinu, u periodu od 2013. do 2019. godine, Bosnu i Hercegovinu je napustilo 530.000 stanovnika.²

Inače, općina Doboj Jug je većim dijelom ruralna sredina. Ukupan broj stambenih zgrada je 1.326, od čega 994 sa jednim, 305 sa dva i 24 sa tri stana i dvije zgrade su u kategoriji zgrada sa 6-20 stanova. Kada se posmatraju stanovi za stanovanje po broju soba i površini, ukupno je 1.656 stanova ukupne površine 127.102 m². Najviše je trosobnih stanova i to 721, a slijede dvosobni kojih ima 538, četverosobnih je 188, a petosobnih 112³.

Podatci o stanju dijaspore nisu dostupni.

Zaključak

Demografska slika općine Doboj Jug, iako je riječ o maloj općini, posljednjih godina se stabilizuje. Dostupni statistički podaci pokazuju da je starosna i obrazovna struktura relativno dobra, a uslovi za stanovanje zadovoljavajući. Prirodni priraštaj nije negativan, ali je na teritoriji općine prisutan trend odlaska sve većeg broja mladih radi potrebe pronalaženja posla u inostranstvu. Takođe, treba napomenuti da je u grupi ekonomski neaktivnih stanovnika najviše lica koja obavljaju kućne poslove, te je potrebno razmotriti mjere za povećanje stepena ekonomske aktivnosti, možda kroz podsticanje poljoprivredne proizvodnje.

² Izvor: Anketa o radnoj snazi koju objavljuje Agencija za statistiku BiH i Unija za održivi povratak i integracije u BiH

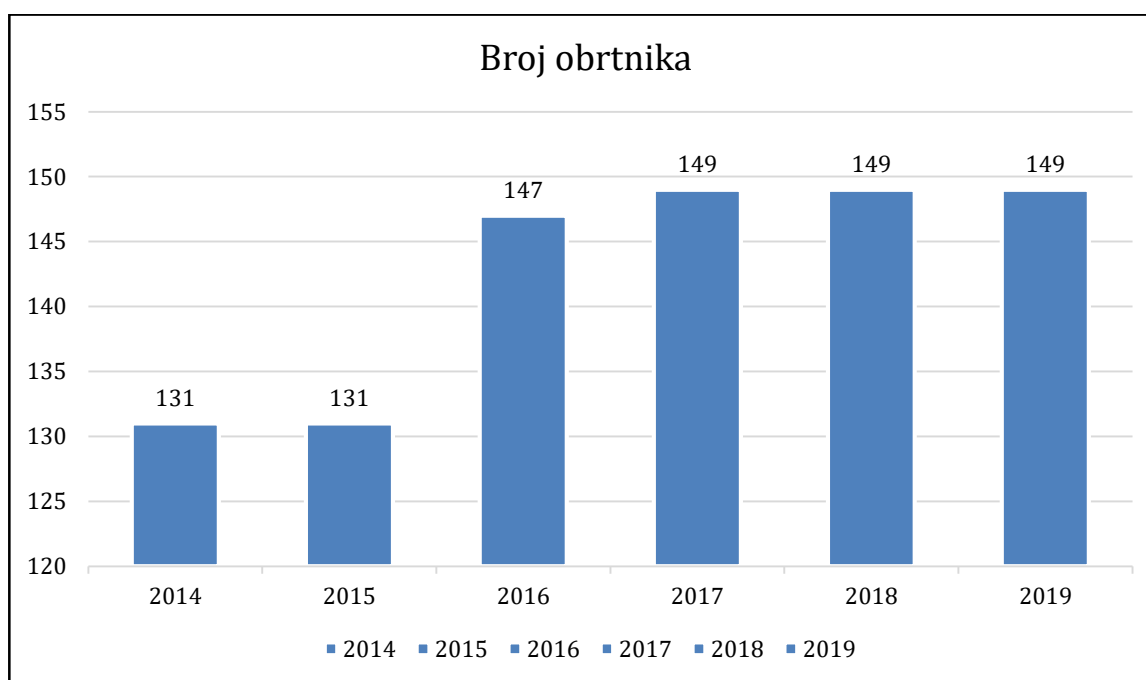
³ Izvor: Podaci Službe za civilnu zaštitu, opću upravu i zajedničke poslove te Službe za urbanizam, katastar i privredu

c) Pregled stanja i kretanja u ekonomiji uključujući i potencijale i učešće dijaspore

Broj privrednih subjekata je značajan pokazatelj atraktivnosti sredine za poslovanje, posebno kad se uzme u obzir da se radi o maloj općini koja je u posmatranom periodu bila pogođena poplavama.

Broj privrednih subjekata (uključujući pravna lice i obrte) pokazuje određeni rast, sa 225 u 2014. na 266 u 2019. godini. Može se reći da je broj privrednih subjekata relativno stabilan, ali još uvijek nedovoljan u pogledu generiranja značajnijeg razvoja zajednice. Struktura privrednih subjekata prema broju zaposlenih pokazuje dominaciju mikro i malih preduzeća, koja imaju do 9 zaposlenih, odnosno od 10 do 49 zaposlenih, što ukazuje na aktivnu preduzetničku sredinu, ali i na potrebu za daljim razvojem preduzeća u dužem roku, posebno kad se uzme u obzir važnost uključivanja u lokalne i međunarodne lance vrijednosti za šta su potrebni razvijeniji kapaciteti. Također, ovakva struktura preduzeća ističe i potrebu za međusobnom saradnjom preduzeća kako bi udruživanjem kapaciteta za obavljanje pojedinih poslova bili konkurentniji na tržištu. Važno je uočiti prisutan rast broja preduzeća sa 10-49 zaposlenih jer ukazuje na to da se privredni subjekti razvijaju i prelaze iz grupe mikro u grupu malih preduzeća. S druge strane, može se uočiti blagi rast u grupi preduzeća koja broje od 50-249 zaposlenih uzrokovano tržišnim kretanjima, pri čemu od 2014. dva preduzeća spadaju u grupu preduzeća sa 250 i više zaposlenih, dakle u velika preduzeća kakvih ranije nije bilo na području Općine. Može se uočiti rast broja obrta sa 131 u 2014. na 149 u 2019. godini, uzrokovano objavom javnih poziva sa viših nivoa koji se odnose na podsticaje samozapošljavanja. Takođe, uočen je trend prelasak obrta na formu društva sa ograničenom odgovornošću što se može tumačiti kao pozitivan korak u razvoju privrednih subjekata.

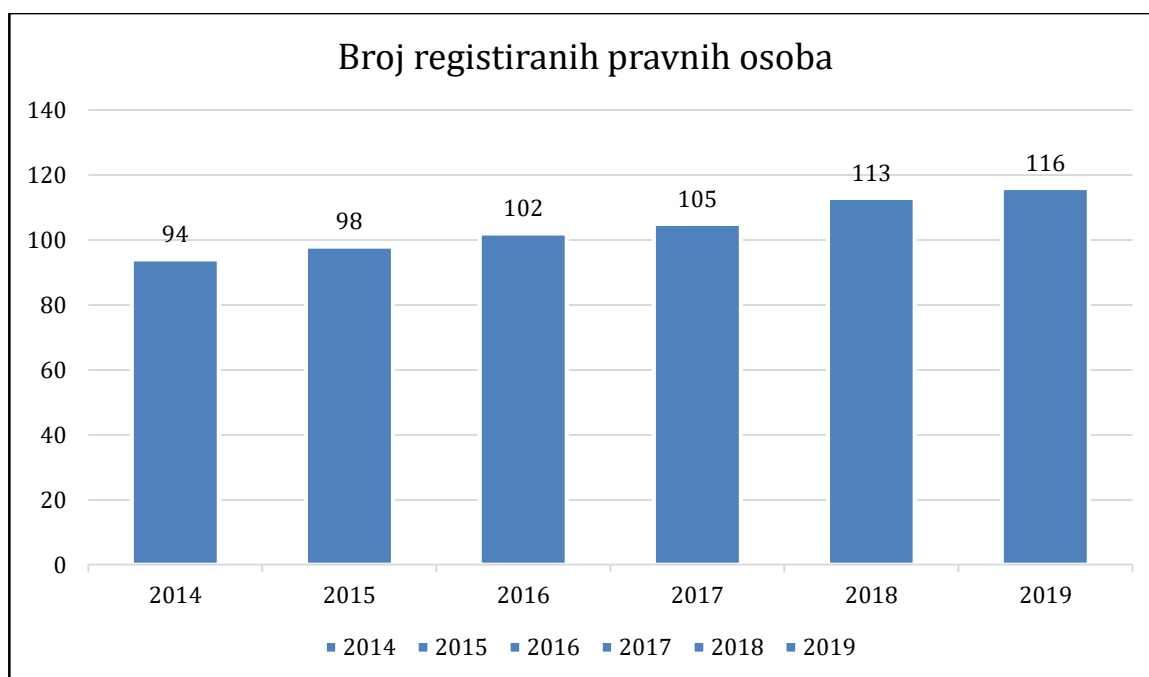
Grafikon 4. Broj registriranih obrtnika u periodu 2014.-2019.

Izvor: Općinska služba za budžet, finansije i privredu

Kretanje broja privrednih subjekata po djelatnostima u periodu 2014.-2019. godina je dato na sljedećem grafikonu, s tim što su izuzete djelatnosti u kojima nema registrovanih privrednih subjekata i one u kojima je registrovan samo jedan privredni subjekat. Uočava se dominacija trgovine, stabilan broj subjekata u prerađivačkoj industriji i pad broja subjekata u građevinarstvu. Rast broja privrednih subjekata se može uočiti samo u trgovini na veliko i malo, popravci motornih vozila i motocikala, te u određenoj mjeri u prevozu i skladištenju. Iako je potrebno koristiti razvijene kapacitete u oblasti trgovine, kao i kapacitete u oblasti prevoza i skladištenja i prerađivačke industrije koji bilježe rast izvoza kao snagu lokalne privrede, potrebno je uložiti napore i za dalje privlačenje investicija u proizvodnju, što može biti usmjereno na razvoj poslovanja u već prisutnim oblastima kao što su tekstilna i drvna industrija, ali i na privlačenje investicija u drugim oblastima, radi boljeg korištenja lokalnih resursa, prvenstveno dobrog geografskog položaja i dobre infrastrukture.

Grafikon 5 Broj registriranih pravnih osoba prema djelatnostima u periodu 2015.-2019.

Izvor: Služba za budžet, finansije i privredu

Važno je napomenuti da poduzetnici iz okruženja pokazuju interesovanje za ulaganje na području općine Doboj Jug u okviru poslovnih zona. Trenutno su na području općine aktivne tri poslovne zone: Matuzići, Mravići i Karuše. Osnivač poslovnih zona je Općina Doboj Jug koja ima i glavnu ulogu u njihovom razvoju, izgradnji tehničke i ostalih oblika poduzetničke infrastrukture, koja je neophodna za funkcionisanje zone. Infrastrukturu u poslovnim zonama je izgradila Općina. Generalno se može ocjeniti da je kroz posmatrani vremenski period 2014-2019. godine, ostvaren napredak u razvoju infrastrukture u poslovnim zonama.

U poslovnoj zoni Matuzići urađena je djelomično vodovodna mreža u dužini od 500 metara i djelomično kanalizaciona mreža u dužini od 700 metara. U okviru aktivnosti na privlačenje investitora urađen je marketing plan poslovne zone Matuzići. U okviru poslovne zone Karuše, u posmatranom vremenskom periodu izrađen je Regulacioni plan, te urađen kanal za odvodnju oborinskih voda ukupne dužine 900 metara.

U pogledu razvoja tehničke infrastrukture u poslovnim zonama u narednom periodu je potrebno dalje unaprijeđivati saobraćajnu i ostalu temeljnu infrastrukturu u cilju pripreme lokacija za prodaju ili iznajmljivanje korisnicima iz poslovnog sektora. U pogledu razvoja ostalih oblika poduzetničke infrastrukture i pratećih servisa potrebno je raditi na intenzivnom promoviranju slobodnih kapaciteta u zonama i dalje intenzivirati i unaprijediti komunikaciju sa potencijalnim investitorima, te raditi na daljem unapređenju usluga Općine, a u cilju jačanja atraktivnosti i iskorištenosti poslovnih zona u funkciji ekonomskog razvoja općine.

Kada posmatramo poslovne zone, one su većim dijelom popunjene i to PZ Matuzići 95% popunjena, PZ Karuše 70% popunjena, dok je PZ Mravići 40% popunjena, ali uz napomenu da su slobodne parcele u privatnom vlasništvu. U sklopu navedenih poslovnih zona 32 privrednih subjekata trenutno obavlja djelatnosti, te zapošljavaju preko 519 djelatnika uglavnom sa područja općine. U poslovnoj zoni Matuzići posluje 10 privrednih subjekata (jedna građevinska firma, dvije proizvodne (proizvodnja radne odjeće i proizvodnja vrata i prozora), četiri uslužna subjekta, dvije trgovine i jedan ugostiteljski objekat) koji zapošljavaju 314 radnika. U poslovnoj zoni Mravići nalaze se šest poslovnih subjekata koji zapošljavaju 102 radnika i od kojih se jedan bavi protektiranjem guma, drugi drvoprerađom, treći proizvodnjom PVC stolarijom, četvrti uslugama održavanja i popravkama motornih vozila, peti proizvodnjom solarne energije i šesti trgovinom na veliko. U poslovnoj zoni Karuše nalazi se trenutno 16 privrednih subjekata, od toga dva subjekta se bave proizvodnjom proizvoda od plastičnih masa i kanalica, tri subjekta se bave pružanjem usluga, a ostalih 11 trgovinom. U ovoj poslovnoj zoni, ukupno je zaposleno 103 radnika. Treba napomenuti da je u drugoj polovini 2016. godine u ovoj zoni otvoren objekat trgovačkog preduzeta FIS koji zapošljava 50 radnika.

Tabela 1. Broj privrednih subjekata i zaposlenih u industrijskim zonama na teritoriji Općine

Industrijske zone				
	Matuzići	Mravići	Karuše	UKUPNO
Broj privrednih subjekata	10	6	16	32
Broj zaposlenih	314	102	103	519

Izvor: Općina Doboj Jug 2019. godine

Na teritoriji Općine, u prethodnom strateškom periodu (2010-2020), 14 investitora je izgradilo nove objekte i kapacitete. Trenutno su tri investitora izrazila interesovanje za ulaganje u poslovne zone. Ukupan broj investitora iz susjednih općina je šest, a investicije su uglavnom bile usmjerene ka izgradnji poslovnih objekata u poslovnoj zoni. Izgrađen je jedan objekat drvoprerađivačke industrije.

U pogledu fokusa na proizvodne djelatnosti, ostvareni rezultati su skromni, obzirom da znatan dio novih investicija u poslovnim zonama pripada djelatnosti prometa, trgovine i usluga.

Važno je napomenuti da se poslovne zone nalaze u plavnim područjima, što mora usmjeriti Općinu da putem ove Strategije predvidi dalje mjere za zaštitu od poplava. Takođe, potrebne su dalje aktivnosti na unapređenju infrastrukture i promocije poslovnih zona prema potencijalnim investitorima.

Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja učešće općine Doboj Jug u ukupnom uvozu Federacije u 2019. godinu je iznosilo 0,70%, a izvozu 0,39%. Pokrivenost

uvoza izvozom je iznosila 31,08% što je znatno niže nego na Kantonalnom nivou (88,28%) i Federalnom nivou (55,04%).

Prosječna neto plaća u 2019. godini je iznosila 683 KM što je 74% prosječne neto plaće u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Poljoprivreda

Prema podacima Službe za urbanizma, katastar i geodetske poslove ukupna poljoprivredna površina tokom posmatranog perioda se nije mijenjala (ukupna poljoprivredna površina je 573 ha, dok je obradiva površina 515 ha). Kada se govori o stepenu obrađenog zemljišta, podaci pokazuju da je vrlo mala površina neobrađena (oko 2ha u 2019. godini) što se nije mijenjalalo u odnosu na 2015. godinu. U proteklom periodu su ojačani kapaciteti lokalnih poljoprivrednih proizvođača. Pojedini poljoprivredni proizvođači su putem Javnih poziva koje objavljuju institucije u oblasti razvoja poljoprivrede, registrovali obrte iz poljoprivrede i ostvaruju prava na poticajna sredstva, a radi se i na edukativnom planu za pojedine oblasti poljoprivrede. Ipak, broj zvanično registrovanih poljoprivrednih proizvođača je još uvijek mali. U periodu 2014.-2019. godine je registrovano samo pet novih poljoprivredna obrta i otvoreno pet novih radna mjesta u poljoprivredi. Trenutno, na području općine djeluje 9 poljoprivrednih obrta, te 230 registrovanih poljoprivrednih gazdinstava.

Plasman poljoprivrednih proizvoda je još uvijek nedovoljno razvijen i odnosi se uglavnom na otkup mlijeka. Iako nisu organizovani, saradnja između poljoprivrednih proizvođača i prerađivača je u ovoj oblasti dobra, obzirom da je otkup mlijeka odavno razvijen sa tri mlijekare. Također, razvija se otkup krastavaca kornišona putem Poljoprivredne zadruge koja djeluje na području općine Tešanj. Ostali poljoprivredni proizvodi proizvode se samo za vlastite potrebe.

Osim povećanja broja sadnica šljive i jabuke na površini od oko 3,00 ha u proteklom periodu (trenutna površina pod voćnjacima na teritoriji Općine je 58ha) i povećanja broja košnica od 40% u periodu od 2014.–2019., nije bilo značajnih promjena u pogledu proširenja proizvodnje.

Zbog ukidanja „Zelene pijace“ iz razloga izgradnje stambeno-poslovnog objekta na području na kojem je pijaca bila postavljena, javlja se potreba za pronalaskom lokacije i izgradnjom novog pijačnog prostora koji će omogućiti plasman proizvoda poljoprivrednim proizvođačima.

Na području općine, od ukupno 1.307 domaćinstava, 717 obavlja poljoprivrednu aktivnost, ali samo 30 domaćinstava koja obavljaju poljoprivrednu aktivnost prodaju proizvode na tržištu. Veličina zemljišnih posjeda po vlasničkoj strukturi prikazana je prema podacima upisanih u Registar poljoprivrednih gazdinstava (od 230 upisanih u registar) iz koga se vidi usitnjenost posjeda na području općine. S druge strane, prerađivački kapaciteti se već nalaze i dalje proširuju u susjednim općinama Tešanj i Doboj, što predstavlja priliku za razvoj tržišno orijentisane poljoprivrede, ali do sada nije ostavarena saradnja po ovom pitanju sa ovim Općinama.

Kada se govori o stanju šumskih potencijala, ukupna površina općine pod šumom je 340 ha. Eksploatacija šumskog drveta se ne vrši, obzirom da područje općine nema visokostablašica pogodnih za preradu ili prodaju. Šume su dosta oštećene, sve su u privatnom vlasništvu, a drvo se koristi uglavnom za ogrev i ne predstavlja potencijal za razvoj drvoprerade na

području općine. Ipak, treba pomenuti da je stanje zadovoljavajuće, zbog toga što nema pojave gole sječe, dok šumarija daje sadnice u slučaju da neko hoće da izvrši pošumljavanje.

Turizam

Pored nekoliko spomenika i ostataka kulturno-historijskog nasljeđa, geografski položaj i blizina tešanske i dobojske tvrđave, tesličke banje i dr. turističkih znamenitosti ovog regiona pružaju dobru osnovu i potencijal za razvoj turizma na ovom području.

Jedan takav je i obelisk-stari spomenik koji se nalazi na lokalitetu Gradina u Mravićima uz magistralni put.

Slika 2: Obelisk na lokalitetu Gradina

Perspektivu razvoja turizma na ovom prostoru predstavlja blizina putnih saobraćajnica što pogoduje razvoju trgovine i ugostiteljstva.

Doboj Jug leži u trokutu između rijeka Bosne i Usore. Obale ovih rijeka su pogodne za razvoj ribolova. Ovdje se organizuju raznovrsna takmičenja ribolovaca jer je međurječje izuzetno bogato ribom. Na području općine Doboj Jug aktivno djeluje i Udruženje građana sportskih ribolovaca „Kulina“ sa svojim ribarskim domom smještenim uz magistralnu saobraćajnicu pored rijeke Bosne, kao i takmičenje Udruženja lovaca „Srndać“ koja se održavaju jednom godišnje u sklopu Martovskih svečanosti kada se obilježava Dan Općine. Na manifestaciji koju provede lovci broj takmičara se kreće oko 120, a ribolovaca oko 40.

Na području Općine postoji i poznato lovno područje „Dubrave“ bogato fazanima, zečevima i lisicama. Na navedenom lovnom području lovačko društvo „Srndać“ ima izgrađenu lovačku kuću koja je udaljena od centra općine oko 4 km.

O ljepoti ovog dijela Bosne mnogi su se divili i ponešto zapisivali kao što su poznati putopisci Evlija Čelebija ili Džon Artur Evans. Ovaj posljednji, prateći austrougarskog vojskovođu Eugena Savojskog koji je došao u Bosnu u namjeri da je okupira posebno se divio ljepotom krajolika uz dolinu rijeke Usore i Bosne napisavši da nigdje nije vidio kao ovdje tako lijep božiji dar, misleći na prirodne ljepote ovog krajolika.

Slika 3 i 4: Rijeke Bosna i Usora na teritoriji Općine

Dijaspora

Trenutno na području općine Doboj Jug nema poduzetnika povratnika iz dijaspore. Iako postoji generalni institucionalni okvir za potencijalno učešće bh. dijaspore u razvoju, postoji i potreba za poboljšanjem institucionalnih kapaciteta (organizacijskih, pravnih i finansijskih) kako bi bilo omogućeno aktivnije uključivanje dijaspore u razvoj.

Općina Doboj Jug, trenutno, nema egzaktne podatke o dijaspori.

d) Pregled stanja i kretanja na tržištu rada

Kada posmatramo tržište rada, na području općine Doboj Jug u periodu 2014.-2019. zabilježen je konstantan pozitivan trend opadanja broja nezaposlenih i rasta broja zaposlenih. Statistički podaci govore da je u 2014. godini broj nezaposlenih bio 1.012 lica, dok je 2019. godine taj broj iznosio 677 što je za 37 lica (5,18%) manje nego u 2018. godini kada je taj broj iznosio 714 nezaposlenih lica. Od ukupnog broja nezaposlenih, 395 ili 58,35% je nezaposlenih žena.

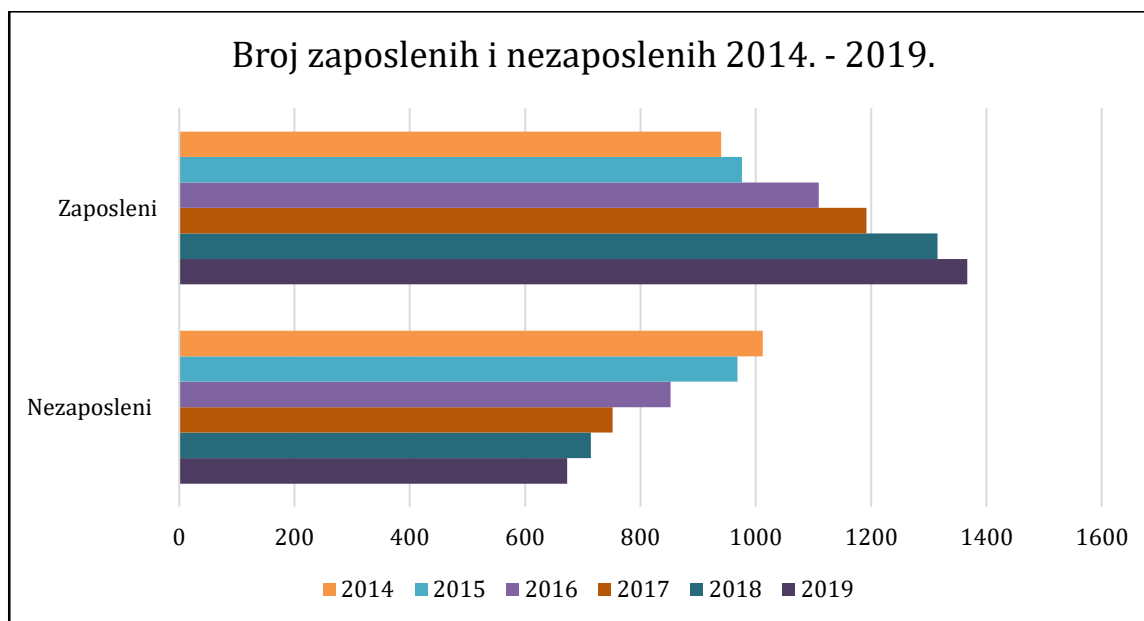
Sa zaposlenima je skoro pa obrnuta situacija, 940 zaposlenih u 2014. godini, te 1.315 zaposlenih u 2018. godini i rekordnih 1.518 zaposlenih u 2019. godini.

Prethodni podaci Općini daju stopu nezaposlenosti u 2019. godini od 30,9% koja ima tendenciju opadanja (2018. godine iznosila je 34,3%). Stopa nezaposlenosti je manja i u odnosu na Kantonalni (39,8%) i Federalni nivo (37,1%).

Prema stepenu stručnog obrazovanja, najviše nezaposlenih je niskokvalifikovanih (226 od čega 132 žene) i kvalifikovanih radnika (262 od čega 132 žene), ali i radnika sa srednjom stručnom spremom (151 od čega 107 žena), dok se 2019. godini na listi nalaze i 23 visokoobrazovana radnika od kojih je čak 20 žena.⁴ Na grafikonu ispod prikazan je trend broja nezaposlenih / zaposlenih za period 2014. – 2019. godina.

⁴ Federalni zavod za programiranje razvoja, „Socioekonomski pokazatelji općinama u F BiH za 2019. godinu“, juni 2020

Grafikon 6 Broj zaposlenih/nezaposlenih na teritoriji Općine za period 2014.-2019. godine

Izvor: Služba za budžet, finansije i privredu

Zaključak

Općina Doboj Jug bilježi konstantan porast u boju osnovanih privrednih subjekata i obrta, kao i konstantno smanjenje broja nezaposlenih što je u većem dijelu rezultat privrednog razvoja, a u manjem odlazak mladih u razvijenije zemlje. Zbog toga u narednom periodu bi trebalo pažnju posvetiti jačanju kapaciteta obrtnika kako bi proširili postojeći nivo poslovanja i povećali prihode. Na ovaj način bi i interes za bavljenje obrtima bio viši i postojali bi uslovi da naredna generacija obrtnika preuzme poslovanje od obrtnika koji odlaze u penziju, čime bi se obezbijedio kontinuitet poslovanja obrta na području općine.

Iako općina raspolaže malom poljoprivrednom površinom koja se u značajnoj mjeri već obrađuje, ipak postoji potencijal za dalji razvoj. Kako bi rezultati bili bolji u pogledu broja poljoprivrednih proizvođača, te obima proizvodnje i prodaje, potrebne su mjere daljeg unapređenja njihovih kapaciteta jer trenutno naši proizvođači saraduju sa prerađivačkim kapacitetima sa drugih općina, a posebno je potrebna podrška u uspostavljanju saradnje sa prerađivačkim kapacitetima koji otkupljuju poljoprivredne proizvode.

Perspektivu razvoja turizma na ovom prostoru predstavlja blizina putnih saobraćajnica što pogoduje razvoju trgovine i ugostiteljstva.

Na području općine Doboj Jug nema poduzetnika povratnika iz dijaspor, a obzirom da nema velik broj raseljenih sa područja naše općine, razvoj nije fokusiran na dijasporu.

Na području općine Doboj Jug zabilježen je konstantan pozitivan trend opadanja broja nezaposlenih i rasta broja zaposlenih, iako je stopa nezaposlenosti i dalje dosta visoka, te je potrebno raditi na iznalaženju mogućnosti za poticanje (samo)zapošljavanje, podrške za osnivanje startup firmi i sl.

e) Pregled stanja i kretanja u oblasti društvenog razvoja

Zdravstvena zaštita

Na području općine Doboj Jug djeluje JU Poliklinika sa dnevnom bolnicom i specijalističkom oftalmološkom ordinacijom u kojoj se rade oftalmohirurške operacije prednjeg segmenta oka sa najsavremenijim aparatima. Opšta medicina ove ustanove obezbjeđuje zdravstvenu zaštitu kako za građane općine Doboj Jug, tako i za građane susjednih općina.

Pored pružanja primarne zdravstvene zaštite, stalne patronažne službe, kućnog liječenja i drugih oblasti primarne zdravstvene zaštite, u okviru poliklinike postoje specijalističke službe koje pokrivaju najvažnije medicinske oblasti. U okviru JU Poliklinika sa dnevnom bolnicom pružaju se sljedeće usluge: Služba hitne medicinske pomoći, Stomatološka služba, Dermatovenerologija, Opšta medicina, Medicina rada, Pedijatrija, a od specijalsitičkih usluga: oftalmološka, hirurška, pulmološka, otorinolaringološka, gastroenterološka ambulanta, potom alergo testiranje, ultrazvuk sa color dopplerom, pedijatrijska ambulanta, kardiološka ambulanta, laboratorijske pretrage, ginekološka ambulanta, nuklearna medicina, dermatovenerološka ambulanta, radiološka služba, te neuro-psihijatrijska ambulanta. U specijalističkim službama Poliklinike rade eminentni stručnjaci iz različitih oblasti medicine, od kojih su 5 univerzitetski profesori i 7 doktora nauka⁵.

Uvodeći čitav niz službi koje opslužuju specijalisti, približene su usluge pacijentima uz minimalnu participaciju. Time je postignuto da se te usluge ne traže na udaljenijim prostorima i mjestima (do 100 i više km).

Važno je istaknuti da je potrebno razmišljati o prevenciji, ali liječenju / vakcinaciji za spriječavanje virusa Covid-19.

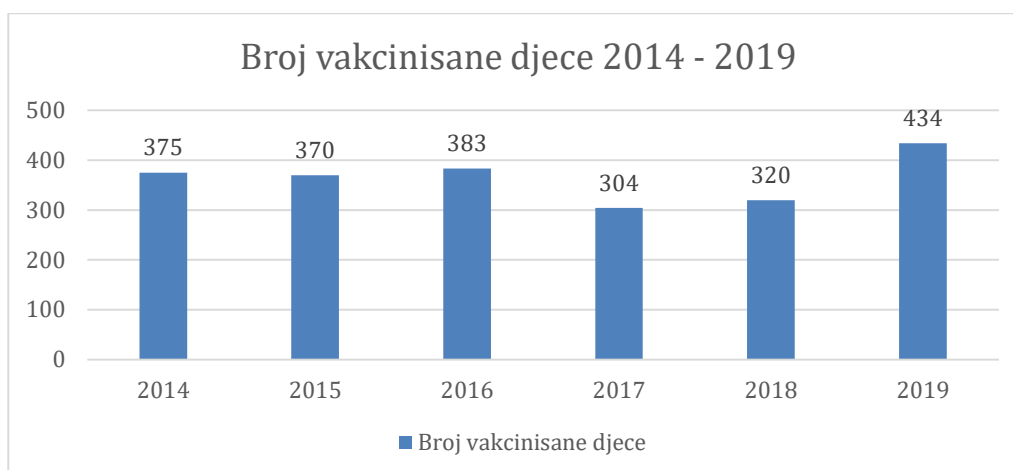
Na području općine Doboj Jug broj domova zdravlja (1), broj područnih ambulanti (2) i timova obiteljske medicine (2) je u periodu 2014-2019. ostao nepromjenjen. 2017. godine nabavljeno je još jedno vozilo hitne pomoći tako da JU Poliklinika sa dnevnom bolnicom Doboj Jug trenutno posjeduje tri vozila hitne pomoći, što zadovoljava trenutne potrebe.

Trudnice sa područja općine Doboj Jug preglede obavljaju u Poliklinici Doboj Jug, ali porode u Općoj bolnici Tešanj. Općina Doboj Jug iz budžeta izdvaja sredstava za postnatalnu zaštitu za nezaposlene porodilje.

Broj vakcinisane djece je u periodu 2014. – 2019. povećan sa 375 na 434 vakcinisane djece.

⁵ Izvor: www.polinikadobojjug.ba

Grafikon 7: Broj vakcinisane djece na području Općine

Izvor: JU Poliklinika sa dnevnom bolnicom Doboj Jug

Socijalna zaštita

Na području općine Doboj Jug nije uspostavljen Centar za socijalni rad, a poslove u oblasti socijalne zaštite obavlja općinska Služba za civilnu zaštitu, opću upravu i zajedničke poslove. Prema procjeni nadležne Službe, od ukupnog broja stanovništva oko 10% čine socijalno ugrožene osobe. Broj socijalno ugroženih osoba nije značajnije promijenjen kroz posmatrani vremenski period. Na području Općine samo je jedan korisnik stalne socijalne pomoći. Iz budžeta Općine Doboj Jug se finansiraju: stalna novčana pomoć u obujmu od 40% potrebnih sredstva, jednokratna novčana pomoć, usluge socijalnog i drugog stručnog rada, smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja, osiguranje jednog obroka u vrijeme nastave u školama osnovnog obrazovanja i druga prava iz socijalne zaštite koja svojim propisima utvrđuju/planiraju Općine.

Tabela 2: Iznos isplaćene pomoći putem općinske Službe za civilnu zaštitu, opću upravu i zajedničke poslove za period 2014.-2019.

VRSTA POMOĆI	Iznos pomoći u KM/mjesečno (prosjeak)					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stalna novčana pomoć	123,25	123,25	122,05	124,10	125,29	0
Novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe	62,96	62,96	0	0	0	0
Druga materijalna pomoć	0	0	0	0	0	0
Osposobljavanje za život i rad	0	0	0	0	0	0
Smještaj u drugu obitelj	0	0	0	0	0	0
Smještaj u ustanovu socijalne zaštite	0	0	0	0	0	0
Jednokratne novčane pomoći	101,00	108,00	109,00	88,79	100,05	100,12
Zdravstveno osiguranje	0	0	0	0	0	0

Usluge socijalnog rada i drugog stručnog rada	0	0	0	0	0	0
Kućna njega i pomoć u kući	0	0	0	0	0	0
Dječiji dodatak	21,03	21,03	32,35	37,22	44,74	48,15
Naknada umjesto plaće roditelju koji je u radnom odnosu	544,83	544,843	477,85	674,11	584,85	601,34
Naknada umjesto plaće roditelju koji nije u radnom odnosu	45,45	45,45	67,06	48,33	59,41	67,35

Izvor: Izvještaj o radu Službe za civilnu zaštitu, opću upravu i zajedničke poslove

Tabela 3: Vidovi pomoći koji se isplaćuju putem općinske Službe za civilnu zaštitu, opću upravu i zajedničke poslove i broj korisnika za period 2014.-2019.

VRSTA POMOĆI	Iznos pomoći u KM/mjesečno (prosjeak)											
	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
Stalna novčana pomoć	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0
Novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe	4	7	4	7	0	0	0	0	0	0	0	0
Druga materijalna pomoć	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Osposobljavanje za život i rad	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Smještaj u drugu obitelj	1	0	1	0	1	2	0	2	0	2	0	2
Smještaj u ustanovu socijalne zaštite	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Jednokratne novčane pomoći	25	53	24	58	23	50	11	47	17	22	14	32
Zdravstveno osiguranje	17	20	17	20	21	28	19	28	14	38	12	27
Usluge socijalnog rada i drugog stručnog rada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kućna njega i pomoć u kući	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dječiji dodatak	18	18 5	27	22 3	13	14 8	5	11 9	3	88	4	80
Naknada umjesto plaće roditelju koji je u radnom odnosu	0	12	0	18	0	22	0	26	0	25	0	27
Naknada umjesto plaće roditelju koji nije u radnom odnosu	0	15	0	11	0	10	0	5	0	6	0	1

Izvor: Izvještaj o radu Službe za civilnu zaštitu, opću upravu i zajedničke poslove

U oblasti podrške ugroženim grupama na području općine, aktivnosti su prvenstveno usmjerene na podršku žrtvama rata, osobama sa invaliditetom i osobama u stanju socijalne potrebe, kao i drugim ugroženom grupama (Romi, stara i iznemogla lica, osobe sa invaliditetom).

Na području općine djeluju humanitarne organizacije Merhamet i Crveni križ, kao i organizacije/udruženja koja se bave pitanjima boraca ili pitanjima osjetljivih i marginaliziranih društvenih grupa: Udruženje penzionera, Udruženje paraplegičara i oboljelih od dječije paralize, Jedinstvena organizacija boraca/unija veterana, Organizacija ratnih vojnih invalida, Organizacija porodica šehida i poginulih boraca, Patriotska liga, Udruženje civilnih žrtava rata, Udruženje demobilisanih boraca 1992.-1995., Udruženje/Centar za društvena istraživanja u BiH, Udruženje logoraša DTTU te Udruženje za borbu protiv diabetesa „SLATKI ŽIVOT-DJ“. Općina aktivno saraduje sa Udruženjem paraplegičara i oboljelih od dječije paralize Doboj Jug, na rješavanju problema ugroženih grupa stanovništva, kao što su teško materijalno stanje, nezaposlenost, pristup objektima i uslugama i drugi problemi, te na implementaciji projekata koji za cilj imaju podizanje svijesti o osobama sa invaliditetom. U posmatranom vremenskom periodu, na teritoriji općine su u 7 objekata izgrađene rampe, odnosno pristupni putevi za osobe sa invaliditetom.

Broj udruženja iz ove oblasti koja djeluju na području općine kroz period 2014.–2019. nije se značajno mjenjao, neka udruženja su prestala sa radom, ali su osnivana neka druga, tako da brojčano posmatrano nema nekih značajnih odustupanja, te njih 34 trenutno djeluje.

Pravo na ličnu i porodičnu invalidninu koristiti 33 CŽR sa prosječnom invalidninom od 343,62 KM. U periodu od 2014.-2019. godine nije došlo do povećanja broja djece bez roditeljskog staranja niti je bilo odgojno zanemarene i zapuštene djece kao niti djece čiji je razvoj ometen obiteljskim problemima.

Također u navedenom periodu u ovoj Službi nisu evidentirana materijalno neosigurana i za rad nesposobne osobe kao i stare osobe bez obiteljskog staranja.

Značajno je istaći da u općini Doboj Jug je neznatan broj odraslih lica (8-10) sa društveno negativnim ponašanjem.

U periodu od 2014.-2019. godine broj ratnih vojnih invalida nije se značajno mjenjao, a naknade za ličnu invalidninu zadržavale su se na istom nivou u navedenom periodu.

Tabela 4. Naknade za ličnu invalidninu ratnih vojnih invalida na području Općine 2019.g

Grupa invaliditeta	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Iznos u KM	849,9 2	615,9 4	466,0 1	344,1 3	245,0 3	151,8 8	102,76	49,55	36,97	24,99

Izvor: Izvještaj o radu Službe za civilnu zaštitu, opću upravu i zajedničke poslove

U 2019. godini pri ovoj Službi pravo na ličnu invalidninu po osnovu ranjavanja koristi 150 RVI sa prosječnom invalidninom od 193,16 KM.

U periodu od 2014.-2019. godine broj civilnih žrtava rata nije se značajno mjenjao, a do povećanja naknada za ličnu invalidninu došlo je u 2018. godini kada je prosječna invalidnina

iznosila 321,18 KM. U 2019. godini pri ovoj Službi pravo na ličnu i porodičnu invalidninu korisiti 33 ČŽR sa prosječnom invalidninom od 343,62 KM.

Kultura

U općini Doboj Jug je početkom 2018. godine počela sa radom JU "Opća biblioteka" Doboj Jug, čime je općina dobila ustanovu za promicanje kulture i kulturnih dešavanja. Biblioteka je trenutno smještena u školskom prostoru u kojem je nekada bila školska biblioteka. Osnivač biblioteke je Općina Doboj Jug, ali većinu finansijskih izdataka snosi Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZE-DO kantona (troškove plaće, materijalne troškove), dok Općina kao osnivač pomaže finansijski u organiziranju književnih događaja, događaja za djecu, ali i u učešću na manifestaciji "Martovske svečanosti". Također, Općina kao osnivač će pomoći u izgradnji nove zgrade biblioteke, čija će lokacija biti u neposrednoj blizini zgrade Općine, a čija gradnja je planirana u tekućoj godini.

Biblioteka ima 3 uposlenika. Od samog početka rada, stavljen je akcenat na rad s djecom, pa se tako odvijaju edukativno-kreativne radionice za djecu s ciljem da se djeci približi biblioteka. Biblioteka, kao nova ustanova se može pohvaliti relativno dobrim brojem korisnika - 450; od toga 70% su djeca, 30% odrasli, 25% su korisnici s područja drugih općina (Tešanj i Doboj). Od svog osnivanja, biblioteka je organizirala nekoliko književnih večeri, a odziv građana je bio velik.

Pored ove ustanove, na području općine Doboj Jug postoje i dva Doma kulture (u Matuzićima i Mravićima), od kojih je onaj u Matuzićima većim dijelom, a u Mravićima manjim, renoviran. U Domu kulture Matuzići odvijaju se sve značajnije manifestacije, aktivnosti udruženja, aktivnosti JU Opća biblioteka, povremeno sastanci OV-a i dr., ali postoji potreba da se izvrši rekonstrukcija krova, bine i svlačionica, te dogradi toalet, dok u Domu kulture Mravići aktivna je kancelarija MZ-e Mravići i jedna prostorija u kojoj udruženja održavaju povremene aktivnosti. U narednom periodu u sklopu ovog Doma planirana je izgradnja sportske dvorane.

Obrazovanje

Na teritoriji općine Doboj Jug nema ustanova koje se bave neformalnim obrazovanjem, izuzev kurseva stranih jezika među kojima su najzastupljeniji engleski i njemački jezik. Od 2016. godine uspostavljena je jedna Privatna predškolska ustanova, vrtić "Dječiji svijet". Vrtić je savremeno opremljen, a provodi i mnoge aktivnosti za djecu. Ustanova u prosjeku broji 6 uposlenika, a broj djece se kreće oko 36, od toga 20 dječaka i 16 djevojčica. Osim polaznika s općine Doboj Jug, 15 ih je iz drugih općina (Tešanj i Doboj). U vrtiću se odvija i nastava za predškolarce. Općina Doboj Jug iz budžeta na godišnjem nivou izdvaja oko 1.000,00 KM za vrtić za aktivnosti unapređenje djelovanja. Također, Općina učestvuje i u kupovini novogodišnjih paketića za vrtićku djecu. U samom početku rada vrtića bilo je i dvoje djece s poteškoćama u razvoju, koja su nastavila uz asistenta redovno osnovnoškolsko obrazovanje.

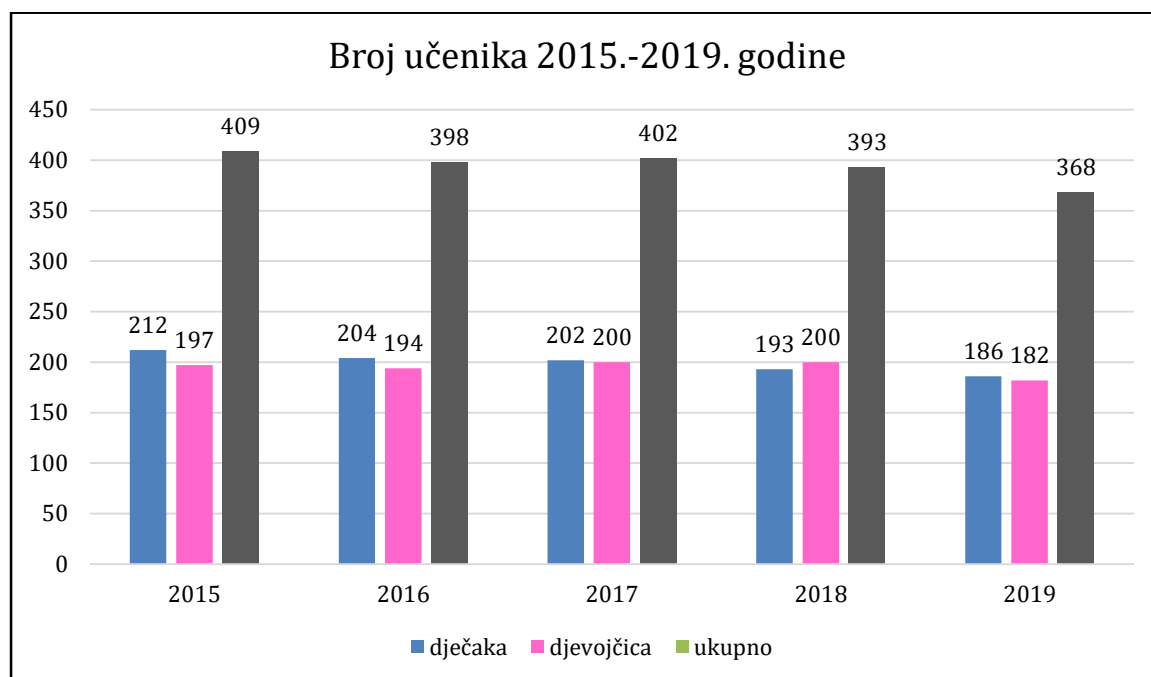
Na području općine Doboj Jug djeluje jedna osnovna škola, Osnovna škola „21. mart“ Doboj Jug čiji je objekat centralne škole smješten u Matuzićima, a područna škola u Mravićima. Trenutno, područnu školu pohaća 32 učenika, a centralnu 308. U periodu 2014. – 2019. u ovo

školi nije zabilježen niti jedan slučaj učenika koji su napustili školovanje prije njegovog okončanja.

Broj učenika u učionici se određuje prema standardu, od 16 - 36 učenika po odjeljenju. Za učenike nije organiziran prijevoz, s obzirom da ih nema dovoljno, te ne postoji potreba da bi škola organizirala prijevoz.

Pregled broja učenika u periodu 2015. – 2019. prema podacima Osnovne škole „21.mart“ dat je u grafikonu ispod:

Grafikon 8 Broj učenika osnovne škole na području Općine u periodu 2015.-2019. godine

Izvor: Osnovna škola „21. mart“

U toku školske 2017/2018. godine sproveden je projekat djelimične rekonstrukcije starog dijela centralne škole u cilju povećanja energetske efiksnosti objekta. Urađena je fasadna izolacija, zamjena krova, a u učionicam su postavljene led sijalice. Energent koji se od tada koristi za zagrijavanje objekta je pelet u kombinaciji s lož uljem, a u područnoj školi se koristi samo lož ulje. U područnoj školi u istom periodu je zamijenjena stolarija.

Kad je riječ o trenutnim potrebama, neophodno je da se uradi izmjena kotlovnice proširenjem prostora iste, jer u postojećem objektu imaju dvije peći – jedna za lož ulje, a druga za pelet, i evidentna je opasnost od požara zbog blizine te dvije peći. Ujedno, u toj prostoriji se odlaže i pelet, te je potrebno izgraditi prostor za skladištenje peleta. Pored toga, neophodno je:

- Obnoviti fasadu centralne škole
- Obnoviti gazišta stepeništa na ulazu u centralnu školu
- Rekonstruisati vodovodne i kanalizacione cijevi u centralnoj školi
- Izvršiti nabavku dva radijatora u centralnoj školi

- Izvršiti skoro potpunu unutrašnju rekonstrukciju u područnoj školi.

Osnovnu školu finansira Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZE-DO kantona, a Općina učestvuje u finansiranju obilježavanja Dana škole, koji bude u sklopu manifestacije “Martovske svečanosti”. Prosječan iznos na godišnjem nivou koji Općina dotira iznosi u prosjeku 500,00 KM.

Obzirom da na području općine Doboj Jug nema ustanova srednjeg obrazovanja, podatak o tačnom broju učenika srednjih škola nije dostupan. Upis u srednje škole se vrši na području drugih općina: Usora, Tešanj, Doboj i Maglaj.

Općina svake godine izdvaja novčana sredstva za stipendiranje učenika i studenata, ali i za novčanu pomoć učenicima srednje škole. Broj stipendista srednjih škola tokom posmatranog vremenskog perioda se smanjuje, sa 9 u školskoj 2014/2015 na 5 u školskoj 2019/2020. godini. Primaoci novčane pomoći (stipendisti) za srednjoškolsko obrazovanje koja se u posljednje tri godine dodjeljuje iz Općinskog budžeta, takođe su u opadanju, od 6 u 2017/18 do 4 u tekućoj 2019/2020 godini, a dodjeljuje se iznos od po 50,00 KM/mjesec za učenike i od po 100,00 KM/mjesec za studente.

Tabela 5 Broj učenika Općine Doboj Jug stipendista i primaoca novčane pomoći

Godina	Broj učenika srednjih škola	
	Stipendisti	Primaoci novčane pomoći
2014/15.	9	-
2015/16.	7	-
2016/17.	7	-
2017/18.	7	6
2018/19.	6	6
2019/20.	5	4

Izvor: Općina Doboj Jug

Tačan broj studenata sa područja Općine Doboj Jug nije dostupan, a sama Općina nema ni jednu visokoškolsku obrazovnu ustanovu. Broj stipendista studenata Općine, kao i broj srednjoškolaca kroz posmatrani vremenski period opada, sa 30 stipendista u školskoj 2014/2015. do 16 stipendista u 2019/2020. godini. Međutim, pored općinske stipendije, studenti imaju i stipendiju Ministarstva za boračka pitanja u iznosu od po 150,00 KM/mjesec, te Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport.

Tabela 6: Broj studenata stipendista sa teritorije Općine Doboj Jug

Godina	Općina Doboj Jug	Ministarstvo za boračka pitanja	Ministarsvo za obrazovanje, nauku, kulturu isport
2014/15.	30	48	1
2015/16.	21	64	-
2016/17.	33	59	-
2017/18.	19	82	-
2018/19.	13	57	-
2019/20.	16		1

Izvor: Općina Doboj Jug

Sport

Na području općine Doboj Jug sportske aktivnosti se odvijaju uglavnom u okviru sportskih udruženja koja okupljaju članove (djecu i odrasle), te svoje aktivnosti provode u okviru redovnih treninga, ali i projekata koje povremno provode. Najaktivnija sportska udruženja, koja i bilježe značajnije rezultate, su Udruženje građana sportskih ribolovaca Kulina, Taekwondo klub Dragon, Udruženje Sport za sve, Udruženje stonoteniski klub Doboj Jug i KBK Fighter Doboj Jug. Ovo su i najaktivnija sportska udruženja u posmatranom periodu 2015.-2019. godina.

U sklopu Osnovne škole „21.mart“ Doboj Jug (centralna) izgrađena je i fiskulturna sala, koja se uglavnom koristi za potrebe škole, ali i za aktivnosti sportskih udruženja. Osim toga, na području općine izgrađena su tri sportska poligona (1 u Matuzićima kod škole, 2 u Mravićima: 1 kod škole i 1 urađen od strane Udruženja mladih Odrasli). No, i pored toga, nedostaju kapaciteti za razvoj sporta na području općine Doboj Jug, kao što su sportski tereni i prostorije za treninge, jer se trenutno većina treninga održava u Domu kulture Matuzići.

Sigurnost građana

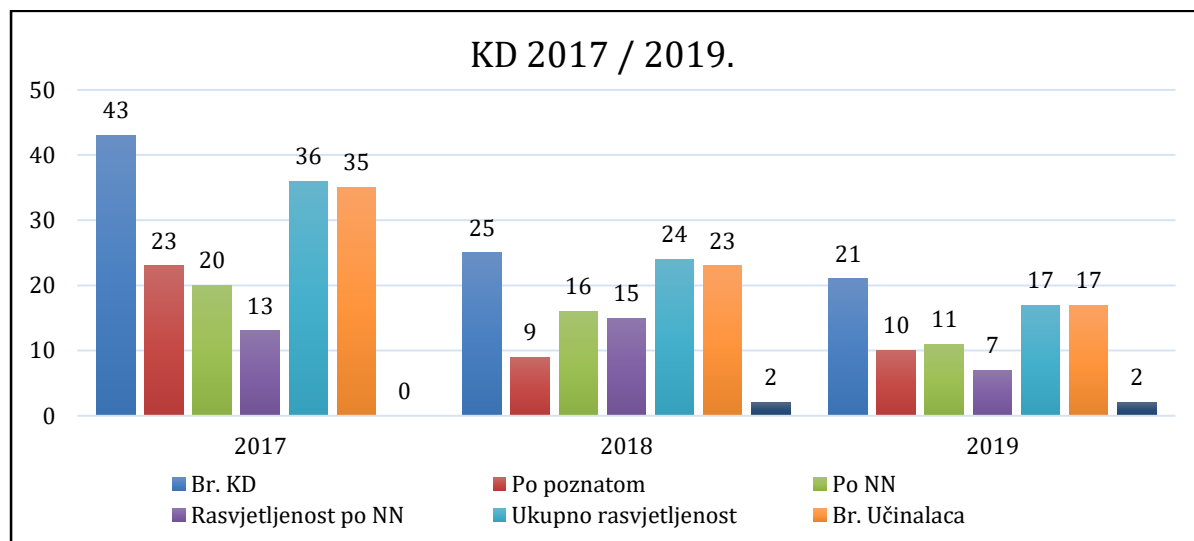
Za sigurnost građana na teritoriji općine Doboj Jug zadužena je Policijska stanica Doboj Jug koja funkcioniše u sklopu Uprave Policije MUP-a Zeničko-dobojskog kantona, a obnaša poslove iz oblasti Kriminaliteta (KD), Javnog reda i mira (JRM) i drugih oblasti i djelovanja.

Radeći u punom kapacitetu, ova policijska stanica u kontinuitetu radi na smanjenu broja KD-a, narušavanja javnog reda i mira u većem obimu i prevenciji nastanka saobraćajnih nezgoda sa težim tjelesnim povredama i smrtnim posljedicama.

Na području općine Doboj Jug, 2018. godine instaliran je video nadzor (6 nadzornih kamera na magistralnom putu M-4 i 1 nadzorna kamera na Trgu 21. mart (ispred zgrade Općine), koji je uvezan u jedinstven nadzorni sistem zajedno sa video nadzorom u i oko zgrade Policijske stanice, a koji nadziru službenici ove Policijske stanice.

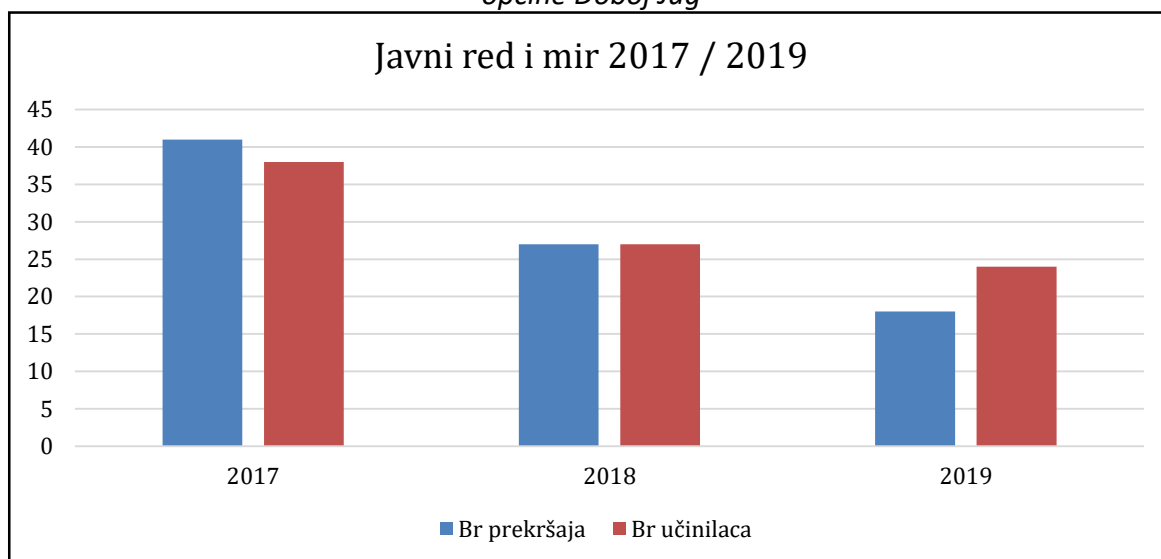
Ovaj video nadzor je polučio značajne rezultate kada je riječ o prevenciji izvršenja krivičnih djela (smanjenje broja sa 43 na 25 ili za 58%), prekršaja iz oblasti javnog reda i mira (smanjenje broja sa 41 na 27 ili za 65%). U 2018. godini, policijska uprava zabilježila je i dva krivična djela maloljetnih lica, te isti broj i u 2019. godini. Na grafikonima ispod prikazan je komparativni odnos 2017. -2019. godina za izvršena krivična djela, narušavanje javnog reda i mira, te saobraćaj.

Grafikon 9 Komparativni odnos krivičnih dijela za period 2017.-2019. godine na teritoriji općine Doboj Jug

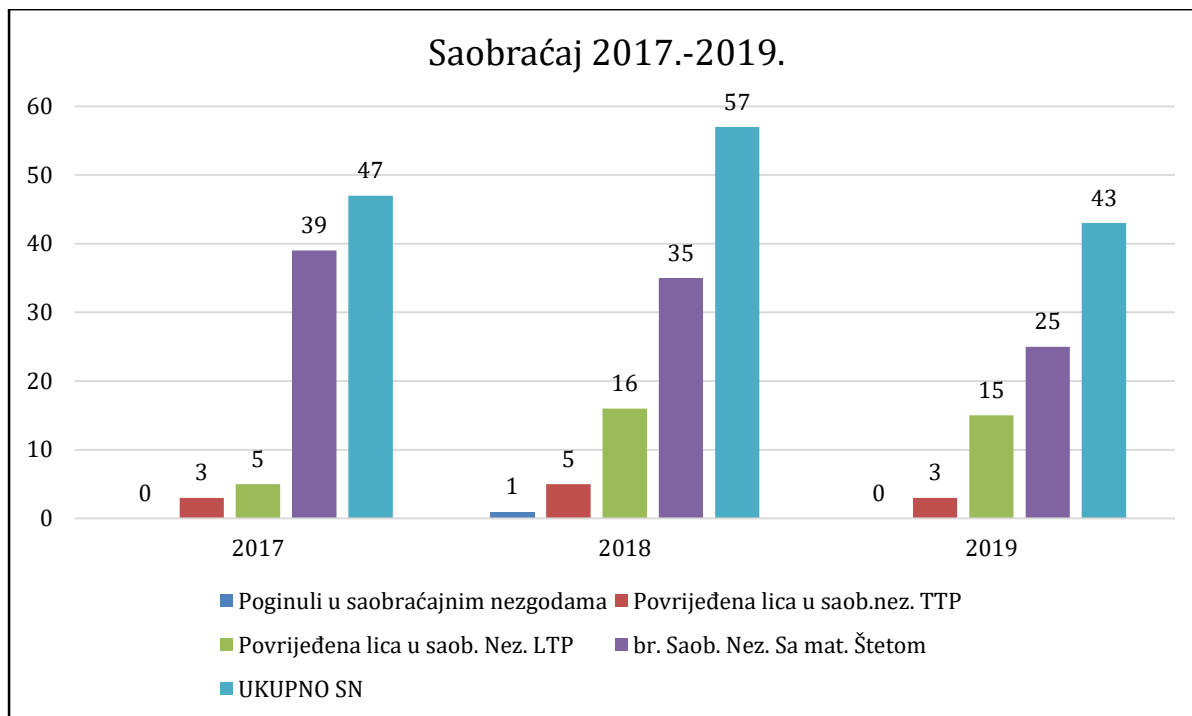
Izvor: Policijska stanica Doboj Jug

Grafikon 10: Komparativni pregled krivičnih dijela za period 2017.-2019. godine na teritoriji općine Doboj Jug

Izvor: Policijska stanica Doboj Jug

Grafikon 11: Komparativni pregled saobraćajnih nesreća za period 2017.-2019. godine na teritoriji Općine

Izvor: Policijska stanica Doboj Jug

U okviru redovnih poslova i zadataka na ovom području se koristi mobilni radarski uređaj „TRUCAM“ za mjerenje brzine kretanja m/v, koji uz instaliran video nadzor frekventnih raskrsnica na području općine Doboj Jug, predstavljaju značajan faktor u prevenciji nastanka saobraćajnih nezgoda sa težim posljedicama i činjenja težih oblika prekršaja iz oblasti sigurnosti građana.

Ovim pozitivnim parametrima je značajan doprinos dao i projekat „Sigurno susjedstvo“ i njegova praktična implementacija na području djelovanja Policijske stanice Doboj Jug, u čijoj realizaciji su učestvovali svi uposlenici ove policijske stanice, što je prepoznato i od općinskih struktura vlasti, te nevladinih organizacija.

Na području općine Doboj Jug, iako postoji kao i na nivou cijele države, nije značajnije izražen problem sa psima lualicama.

Civilna zaštita

Pravilnikom o sistematizaciji i unutrašnjoj organizacije organa uprave općine Doboj Jug poslovi civilne zaštite povjereni su Službi za civilnu zaštitu, opću upravu i zajedničke poslove.

Pored Službe, Općina Doboj Jug ima formiran štab civilne zaštite, službe zaštite i spašavanja (Služba za spašavanje na vodi i pod vodom, Služba za zaštitu od požara, Služba hitne medicinske pomoći, Služba za spašavanje iz ruševina, Služba za asanaciju terena, vodosnadbijavanje i čistoću) i formirane jedinice opće namjene.

U svome radu ova Služba kao i njene strukture postupaju u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima te planskim i organizacionim aktima donesenih iz svoje nadležnosti, kao

što je Plan zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, Procjena ugroženosti Općine Doboj Jug i dr.

Općina Doboj Jug u narednom periodu planira znatna finansijska sredstva u pogledu poduzimanja preventivnih mjera za zaštitu od prirodne nesreće poplave i klizišta te sanacije terena. Općina Doboj Jug je kroz izradu dokumenta Procjene ugroženosti dala poseban značaj na zaštiti teritorije od elementarne nepogode poplave. Shodno tome razlog takvoj procjeni je geografski položaj općine Doboj Jug koja se nalazi između dvije rijeke Usore i Bosne zašto postoji realni rizik od izlivanja čime se direktno ugrožavaju ljudi i materijalna dobra u ravničarskom djelu općine. Plavno područje obuhvata cca 140 hektara sa tendencijom pada.

Intervali, učestalosti poplave je svake četiri godine. Na grafikonu ispod je prikazan zahvat poplava koje su pogodile općinu Doboj Jug 2014. i 2019. godine.

Tabela 7. Uporedni pregled obuhvata poplava 2014. i 2019. godine na području Općine

	2014	2019
Putna infrastruktura (m)	5000	1500
Ukupna površina zemljišta (ha)	140	97
Broj poslovnih objekata	91	21
Površina poljoprivrednog zemljišta (ha)	43	40
Broj stambenih objekata	323	81
Broj ljudi obuhvaćenih poplavom	1200	255

Izvor: Služba za civilnu zaštitu, opću upravu i zajedničke poslove

Služba za civilnu zaštitu u zaštiti ljudi i materijalnih dobara uradila je sljedeće:

- Izgradila je dio odbrambenog nasipa u dužini 1100 m,
- Formirala je te osposobila i opremila dvije posade za zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom,
- Izvršeno je kanalisanje i usmjeravanje oborinskih voda prema koritu rijeka Usore i Bosne,
- Izvršeno je čišćenje obala i korita od šiblja, krutog otpada i drugih zapreka.

Lokalna uprava i civilno društvo

Organizacije civilnog društva uzimaju aktivno učešće u segmentima kulture, sporta, socijalnog aspekta djelovanja kao i rada na edukaciji i neformalnom obrazovanju. Broj aktivnih OCD-a je u konstantnom padu sa 39 u 2017. godini do 32 u 2019. godini (2018. godine aktivnih je bilo 35 OCD). U proteklom periodu zabilježen je porast broja onih koji bivaju ispisani iz registra udruženja u nadležnom ministarstvu što je i dovelo do ovog negativnog trenda. Prema posljednjim podacima u 2020. godini aktivnih je 27 organizacija.

Finansiranje OCD-a je po količini novčanih sredstava doznačenih istim u značajnom porastu i samo u periodu 2014.-2019. godine taj skok iznosi povećanje od 10 puta te se može reći da su aktivnosti aktivnih OCD-a u porastu i pored smanjenja njihovog broja. Po godinama to finansiranje izgleda kao u tabeli:

Tabela 8 Finansiranje aktivnih OCD na području Općine (2014-2019) u KM

2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
1.628,00	2.302,00	4.245,00	1.880,00	12.610,00	16.842,42

Izvor: Služba za finansije

Finansirani su projekti koji su se odnosili na aktivnosti koje OCD u skladu sa svojim Statutima i Programskim ciljevima realiziraju na području općine Doboj Jug. Sa Udruženjem paraplegičara i oboljelih od dječije paralize Doboj Jug realizira se strateški plan kroz Lokalni akcioni plan – LAP koji ima i svoju stavku u Budžetu koja iznosi 5.000,00 KM za 2020. godinu, za 2019. iznosila je 4.000,00 KM i za 2018. i 2017. po 2.000,00 KM. Sredstva se dodjeljuju kroz pojedinačne projekte i zahtjeve OCD-a prema Općini Doboj Jug i za raspodjelu istih nisu provedeni javni pozivi.

Kapaciteti OCD-ova za privlačenje sredstava od donatora su dobrim dijelom ograničeni zbog nedovoljne osposobljenosti za pisanje projekta prema naročito stranim donatorima, sredstva sa viših nivoa vlasti se iskorištavaju kroz javne pozive ministarstava i u tom dijelu postoji spremnost i osposobljenost OCD-a da obezbjede neophodna sredstva za realizaciju projekata.

Radi se o kvalitetnim OCD-ima koji realizuju aktivnosti od značaja za općinu Doboj Jug oslanjajući se na prvenstveno novčana sredstva lokalne zajednice i na taj način kvaliteta života u općini Doboj Jug se popravlja.

Zaključak

Općina Doboj Jug ima organizovano predškolsko i osnovno obrazovanje, dok se srednje obrazovanje odvija u susjednim općinama. U proteklom periodu radilo se na rekonstrukciji osnovnoškolskih objekata, ali postoji potreba za dodatnom rekonstrukcijom i opremanjem kako centralne tako i područne škole. Zdravstveni sistem u općini je organizovan putem JU Poliklinika sa dnevnom bolnicom Doboj Jug koja obezbjeđuje zdravstvenu zaštitu kako za građane općine, tako i za građane susjednih općina. Opština Doboj Jug nema Centar za socijalni rad, te stanovnici ostvaruju socijalnu zaštitu preko Službe za civilnu zaštitu, opću upravu i zajedničke poslove. Od kulturnih i sportskih događaja na području općine Doboj Jug organizuju se „Martovske svečanosti“. Početkom 2018. godine počela sa radom JU “Opća biblioteka” Doboj Jug, tim je općina dobila ustanovu za promicanje kulture i kulturnih dešavanja, iako biblioteka još uvijek nema svoje prostorije. U narednom periodu se moraju uložiti naponi da se obogati kulturni i sportski život opštine.

Na području općine, nosilac razvoja sporta su nekoliko udruženja, odnosno klubova, ali je sportska infrastruktura nedovoljna. U narednom strateškom periodu u planu je izgradnja sportske dovrane uz Dom kulture u Mravićima kao i dodatni sportski tereni i prostorije za treninge.

U proteklom periodu zabilježen je porast broja OCD-a koji bivaju ispisani iz registra udruženja u nadležnom ministarstvu što je i dovelo do ovog negativnog trenda. Finansiranje OCD-a je

po količini novčanih sredstava doznačenih istim u značajnom porastu te se može reći da su aktivnosti aktivnih OCD-a u porastu i pored smanjenja njihovog broja.

U narednom periodu potrebno je povećati izdvajanja iz budžeta za projekte OCD-a, kao i jačati kapacitete OCD-a u pogledu pisanja i apaliceranja projektnih prijedloga prema višim nivoima vlasti i međunarodnim organizacijama, također neophodno je nastaviti jačati saradnju između JLS, javnih ustanova, javnih preduzeća i OCD-a, jer zajedničkim snagama mogu implementirati mnogo značajnije i projekte sa većim efektima. Što se tiče sigurnosti građana, situacija se može ocijeniti zadovoljavajućom bez većih incidenata. Opština Doboj Jug je poslove civilne zaštite povjerila Službi za civilnu zaštitu, opću upravu i zajedničke poslove, a u narednom periodu se planira intenzivniji rad na zaštiti optine od prirodnih katastrofa.

f) Stanje javne infrastrukture i javnih usluga

Saobraćajna infrastruktura

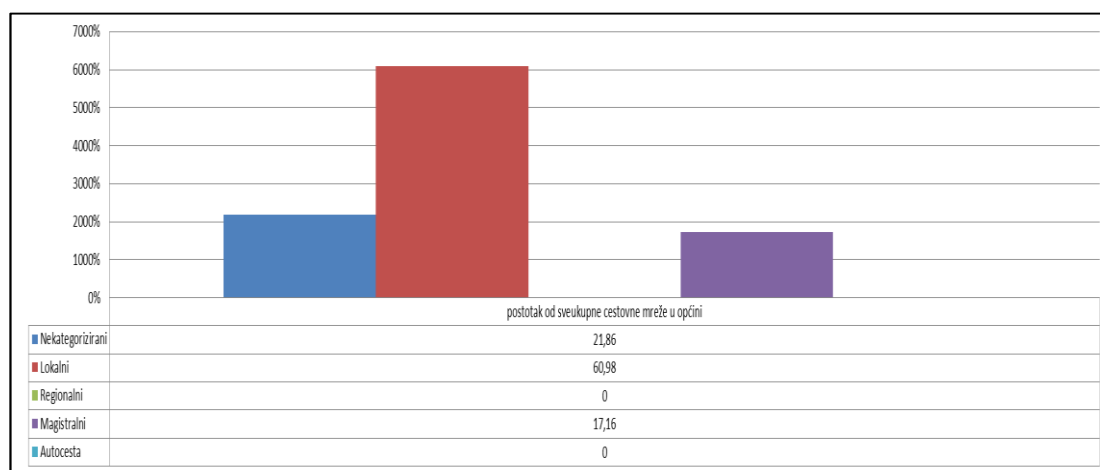
Na području općine postoje nekategorizirane, lokalne i magistralne ceste, dok autocesta i regionalnih cesta još uvijek nemamo. Od ukupne dužine, 60,98% su lokalne, 21,86% nekategorizirane, a 17,16% magistralne ceste. Naime, Prostornim planom za period 2005-2020. godine koji je Zaključkom Općinskog vijeća produžen do 2025. godine je predviđeno da se sadašnja lokalna cesta koja ide kroz Matuziće i nastavlja kroz Mraviće, a koja povezuje raskrnicu u Matuzićima na magistralnoj cesti M-4 i lokalnu cestu Medakovo-Šije u općini Tešanj proglaši za regionalnu cestu. Proglašenjem navedene ceste za regionalnu, upravljanje istom i njena izgradnja i održavanje bi prešlo u nadležnost ZE-DO Kantona što bi imalo uticaja na rasterećenje budžeta općine kada je u pitanju izdvajanje finansijskih sredstava za ove namjene.

Prema usvojenoj trasi Koridora Vc, autocesta će prolaziti kroz općinu Doboj Jug u dužini od cca 500 m. Predviđena je i izgradnja prilazne saobraćajnice na autocestu do kraja 2022. godine i ista bi se gradila pored rijeke Usore što bi ujedno bila i obilaznica tj. izmještena magistralna cesta M-4 čime bi se tranzitni saobraćaj preusmjerio van centra naselja Matuzići, čime će se komfor življenja i sigurnost u saobraćaju u samom centru općine povećati na znatno višu razinu.

Raskrznica dvije najfrekventnije magistralne ceste M-4 i M-17 na području općine je svakako jedan od glavnih faktora atraktivnosti ovog prostora, te će činiti okosnicu razvoja istog, jer je saobraćajna povezanost preduslov za razvoj svakog mjesta. Prolazak dvije najfrekventnije magistralne ceste kroz našu općinu je pozitivno uticalo na razvoj poslovnih zona te su pored istih u razvoju dvije poslovne zone i to Poslovna zona Karuše i Industrijska zona Mravići. Također, blizina buduće autoceste, te priključne petlje koja se nalazi u neposrednoj blizini samo preko rijeke Usore u općini Usora, također, će odigrati značajnu ulogu u budućem razvoju općine, jer će saobraćajna povezanost općine sa ostalim općinama i regionom biti znatno bolja.

U narednom periodu neophodno je bazirati se na modernizaciju preostale neasfaltirane lokalne i nekategorisane cestovne mreže, provođenje postupka proglašenja regionalne ceste na području općine, te otkup zemljišta za izgradnju cestovne mreže unutar Poslovne zone Karuše koja je u razvoju. Sadašnje stanje lokalne i nekategorisane cestovne mreže je zadovoljavajuće, s tim što bi u ljetnom periodu tj. u periodu bez snijega, bilo neophodno organizirati cestarsku službu koja bi vršila zaštitu i održavanje lokalnih i nekategorisanih cesta, a što je u nadležnosti općine. Održavanje magistralnih puteva koje je u nadležnosti JP Ceste FBiH je redovno i u ljetnom periodu tj. periodu bez snijega, a navedene radove na održavanju vrši firma čije je sjedište u našoj općini, D.D. „Dobojputevi“.

Grafikon 12 Cestovna mreža na području Općine

Izvor: Služba za urbanizam, katastar i geodetske poslove

Kad je riječ o održavanju ulica, lokalnih i nekategorisanih puteva na kojima se odvija saobraćaj Općina je nadležna za ova obavljanje ovog posla. Ljetno održavanje istih se ne provodi nikako pa je neophodno osnivanje cestarske službe pri Javnom komunalnom preduzeću „VIS“ kako je prethodno i navedeno, dok se zimsko održavanje vrši putem Javnog komunalnog preduzeća „VIS“. Prema raspoloživim podacima od 2019. godine općina Doboj Jug ima 35,56 km lokalnih i nekategorisanih puteva (za 1,77km više u odnosu na 2014. godinu) od čega je 27,62km asfaltirano (za 4,26km više nego 2014. godine) ili 77,67%. Preostali dio od 22,33% je potrebno asfaltirati u narednom periodu. U proteklom period od 2014. do 2019. godine uloženo je cca 1.150.000 KM u asfaltiranje i održavanje lokalnih i nekategorisanih cesta.

Općina Doboj Jug je u 2006. godini donijela Odluku o nazivima ulica i trgova u obje mjesne zajednice koja je i danas aktuelna. Ulice čine lokalni i nekategorisani putevi. Od svih ulica u Općini samo Ulica Dobojska u većem dijelu, Ulica Usorska u obimu 40%, te Ulica Bosanska u obimu od 20%, od ukupne dužine ulica koje su ustvari lokalni putevi, su opremljene trotoarima. Takođe Ulica 203. Brigade koja je ustvari magistralna cesta M-4 je također u obimu od 70% opremljena trotoarima, kao i ulica Sarajevska u Mravićima koja je također magistralna cesta M17 je opremljena sa trotoarima u obimu od cca 10%.

Lokalni prijevoz

Na području općine Doboj Jug nije registrovana niti jedna linija javnog prijevoza. Ove potrebe rješavaju se autobuskim linijama iz drugih općina koje prolaze kroz općinu Doboj Jug i istu povezuje sa ostalim gradovima BiH i dalje.

Parking prostori

Na teritoriji Općine Doboj Jug nalaze se tri prostora za javni parking, prostor ispred i iza zgrade Općine, prostor kod Poliklinike u Matuzićima i prostor kod Doma u Mravićima, ukupnog kapaciteta 145 parking mjesta. Sav ostali parking prostor na području Općine je u privatnom vlasništvu. Broj javnih parking mjesta kroz vremenski period 2014-2020. godine se nije mijenjao, dok se broj privatnih parking mjesta skoro uduplao (sa 266 koliko ih je bilo 2014. godine, na 500 koliko ih ima 2020. godine). Iako je ukupan broj parking mjesta na teritoriji Općine kroz posmatrani period rastao za skoro 64% (sa 411 na 645), i dalje je izražen problem nedostatka parking prostora koji se reflektuje na pojavu nepravilnog parkiranja automobila naročito na trotoarima i u blizini raskrsnica što dovodi do ugrožavanja sigurnosti građana. Sadašnji broj parking mjesta uz podatak da je u 2019. godini bilo 1.066 produženih registracija motornih vozila na teritoriji Općine je nezadovoljavajući, te bi u narednom strateškom periodu trebalo poraditi na tome da se njihov broj poveća.

Tehnička infrastruktura

Općina Doboj Jug za razliku od općina u okruženju i drugih općina nema puno imovine koja je u njenom vlasništvu. Imajući u vidu da je ukupna površina općine Doboj Jug 10,2 km², površina imovine koja je u njenom vlasništvu od 6,2 ha je zanemariva i čini 0,6 % ukupne površine. Naime, radi se o parcelama koje je Općina Doboj Jug dobila od Federalnog Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu i koje se nalaze pored rijeke Usore na kome se trenutno vrši uređenje industrijske zone, te o zemljištu i parcelama koje je Općina Doboj Jug kupovala u vodozaštitnoj zoni izvorišta Havdine radi izgradnje novih bunara.

Stanje elektro-distributivne mreže na području općine Doboj Jug

Poslovna jedinica Doboj Jug je u sastavu Elektrodistribucije Podružnica Zenica. Na prostoru općine u naseljenom mjestu Matuzići izgrađena je i u rad puštena 1997. godine 35/10 kV transformatorska stanica koja je uvezana u energetske prsten i iz koje idu energetske kablovi prema svim KBTS na području Matuzića. U ratnom periodu elektro distributivna mreža je pretrpila teška oštećenja čijoj sanaciji se užurbano prišlo odmah nakon ratnih dešavanja, te je trenutno u potpunosti obnovljena.

Ono što je pozitivan pokazatelj je i to da od 2014. godine nismo imali niti jedno domaćinstvo koje nema priključak na elektro mrežu. Iz prikupljenih podataka evidentno je da je broj potrošača stalno rastao tako da smo 2014. godine imali 1329 domaćinstava, a 2019. godine imamo 1360 domaćinstava što je svakako ohrabrujuće i što znači da se ovo područje izgrađuje.

Broj potrošača pravnih lica, u razmatranom periodu, je u konstantnom porastu što znači da se i broj novoregistrovanih firmi povećavao tako da ih je 2014. godine bilo 186, a 2019. godine 202, što opet govori u prilog razvoju ovog područja. Prema planu Elektrodistribucije za izgradnju novih energetskih postrojenja ovo područje će i u narednom periodu biti pokriveno adekvatnim brojem trafostanica.

Tabela 9. Stanje elektro-distributivne mreže na području općine Doboj Jug (2014.-2019.)

Opis	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. Dužina elektro mreže	88.889	93.568	97.467	100.483	102.535	103.046
<i>Na visokom naponu</i>	21.289	22.410	23.344	24.067	24.559	24.681
<i>Na niskom naponu</i>	67.600	71.158	74.123	76.416	77.976	78.365
2. Dužina rekonstruirane elektro mreže	4.678	3.119	2.598	2.010	1.368	259
<i>Na visokom naponu</i>	1.120	747	622	482	328	0
<i>Na niskom naponu</i>	3.558	2.372	1.976	1.528	1.040	259
3. Dužina izgrađene elektro mreže	2.340	1.560	1.301	1.006	684	252
<i>Na visokom naponu</i>	561	374	312	241	164	122
<i>Na niskom naponu</i>	1.779	1.186	989	765	520	130

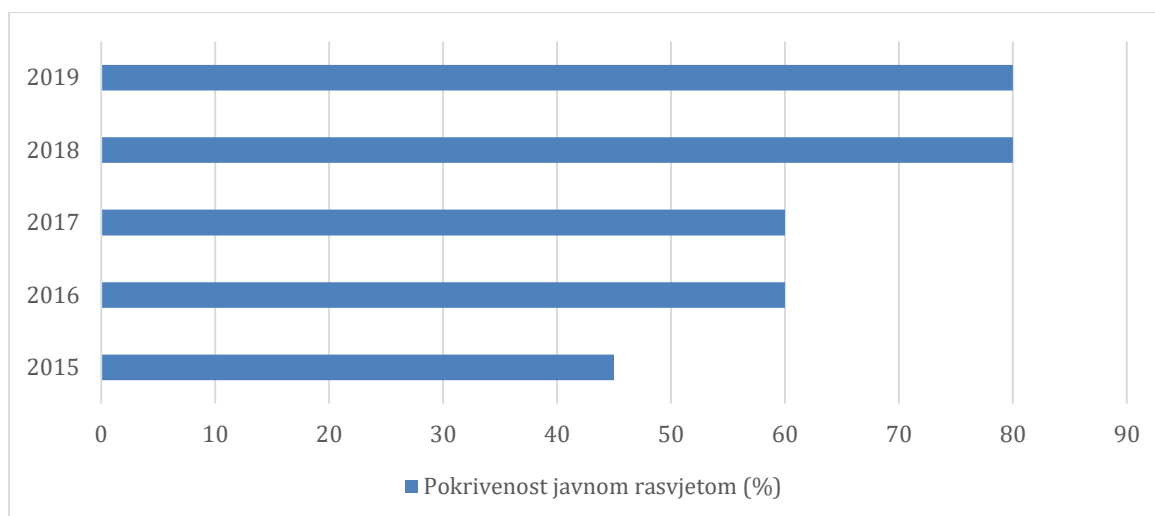
Izvor: Elektrodistribucija PJ Doboj Jug

Javna rasvjeta

Općina Doboj Jug do sada ima izvedeno 80% planirane javne rasvjete (2014. godine taj procenat je iznosio 45%) na 10 zasebnih zona. Ono što je urađeno u početku razvoja ulične rasvjete, urađeno je u saradnji općine sa građanima koji su se odazvali akciji prikupljanja sredstava za izgradnju ulične rasvjete, ali se od toga odustalo jer se građani više nisu odazivali akcijama prikupljanja sredstava pa je se prešlo na finansiranje izgradnje rasvjete iz budžeta općine Doboj Jug. U proteklom periodu se mnogo toga uradilo što je dovelo do ovako značajne pokrivenost općine javnom rasvjetom.

Kada je riječ o potrošačima javne rasvjete kojih za sada ima 10 u 10 zasebnih zona priključenih na 10 različitih trafo područja, mora se napomenuti da će se u skorije vrijeme taj broj zasebnih zona javne rasvjete povećati tj. nakon što se izgradi sva rasvjeta na području općine Doboj Jug i taj broj će se popeti najmanje na 15 zasebnih zona javne rasvjete. Izgradnja rasvjete na cjelom području općine i njena pokrivenost rasvjetom u iznosu od 100% koja se očekuje u narednom četverogodišnjem periodu (do kraja 2024. godine) će svakako povećati sigurnost građana cijele općine kao i povećati komfor življenja na području općine.

Grafikon 13 Pokrivenost općine javnom rasvjetom (2015.-2019.)

Izvor: Općina Doboju Jug

Telekomunikacije, internet i RTV signal

Područje općine Doboju Jug je još prije rata bilo pokriveno kvalitetnim telefonskim instalacijama koje su uradili građani u saradnji sa tadašnjom Poštom Doboju. Telefonska centrala je bila smještena u lokalnoj pošti u Matuzićima, ali je prije nekoliko godina ista modernizovana i premještena u poseban objekat BH Telecoma koji se nalazi u Matuzićima. Nakon rata prišlo se rekonstrukciji telefonske mreže tako da se uradio podzemni razvod, dok je prije bio zračni razvod preko bandera. U više navrata proteklih godina BH Telecom je vršio modernizaciju i proširanje svojih kapaciteta. Na području naselja Matuzići na uzvišenju „Strane“ je urađena bazna stanica koja poboljšava pokrivenost ovog područja sa mobilnom telefonskom mrežom. Iz podataka koje smo dobili od predstavnika BH Telecoma može se vidjeti da je broj pretplatnika posljednjih godina opadao vjerovatno iz razloga pojave konkurentnih operatera koji djeluju na području naše općine. Tako se vidi da je broj fiksnih pretplatnika sa 1146 pretplatnika 2014. godine pao na 823 pretplatnika 2018. godine. Pored BH Telecoma na području općine kao telefonski operater djeluje i firma „Europro net“.

O slaboj pokrivenosti TV signalom državnih TV stanica tj. Javnog RTV servisa BiH građani naše općine sa područja MZ Mravići su pisali peticije, jer ne žele da plaćaju pretplatu za nešto za što nemaju adekvatnu uslugu. Ovaj problem datira još od prije rata i do danas nije riješen. Međutim, u posljednje vrijeme skoro cijelo područje općine osim malog dijela MZ Mravići je pokriveno kablovskom televizijom. Uslugu kablovske televizije lokalnom stanovništvu pružaju operateri BH Telecom i KTV EGE. Stanovnici tako imaju pristup svim javnim servisima kao i velikom broju komercijalnih tv stanica sa čime je riješen problem koji nije uspjela da riješi državna televizija odnosno Javni RTV servis.

Kada je riječ o broju priključaka na internet BH Telecoma evidentno je da se broj od 569 priključaka u 2014. godini smanjio na 507 priključaka u 2018. godini što je vjerovatno posljedica postojanja konkurentskih operatera koji djeluju na području naše općine. Podaci koje smo iznijeli, odnose se na korisnike interneta BH Telecoma, dok prema našim procjenama operater

kablovske televizije KTV EGE na ovim prostorima ima cca 400 pretplatnika kablovskog interneta što kada se na gore iznesene brojke doda daje još bolju sliku kada je u pitanju korištenje interneta na ovim prostorima. Tačne podatke od operatera kablovske televizije nismo dobili iako smo ih uredno tražili.

Ovo područje je veoma dobro pokriveno i signalom za mobilnu telefoniju (95% Općine) od strane drugih mobilnih operatera u BiH, a broj korisnika mobilne mreže je u konstantnom porastu (prema podacima BH Telekoma zabilježen je porast od 8,4% kroz posmatrani vremenski period).

Tabela 10 Pokrivenost Općine telekomunikacijskom mrežom i TV signalom

	2014	2015	2016	2017	2018
Broj fiksnih priključaka	1146	1025	963	878	823
Broj korisnika mobilne mreže	cca 2200	cca 2250	cca 2300	cca 2400	cca 2400
% Pokrivenosti općine mobilnim signalom	95%	95%	95%	95%	95%
Broj INTERNET korisnika	569	536	502	492	507
Broj MZ-a koji imaju telefonsku mrežu	2	2	2	2	2
Broj MZ-a koji imaju mogućnost internet konekcije	2	2	2	2	2

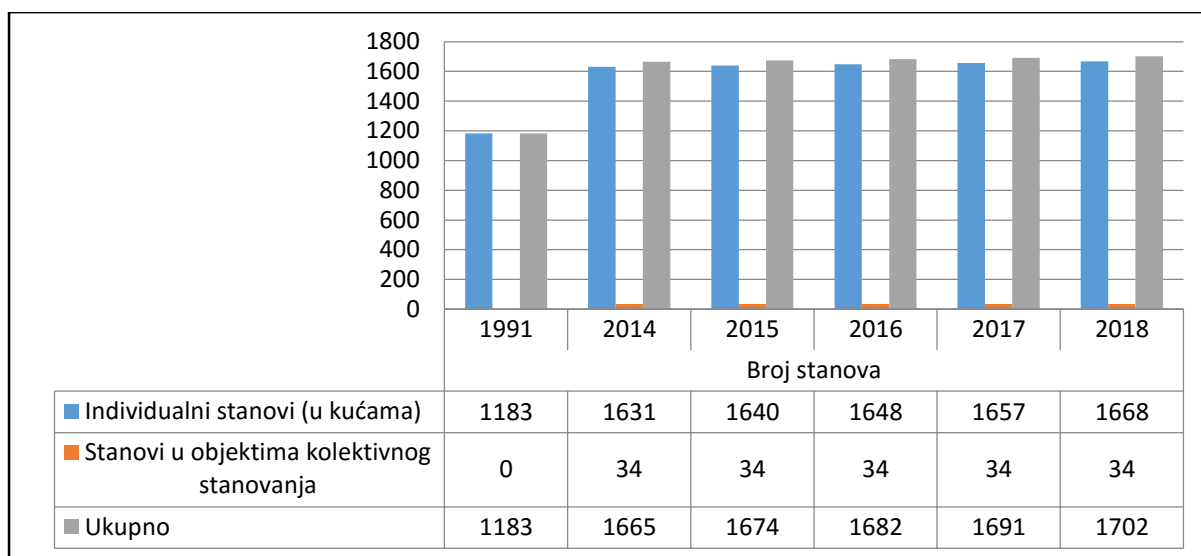
Izvor: BH Telekom

Stanovanje

Po završetku ratnih dešavanja na ovim prostorima stambeni fond se počeo intenzivno povećavati izgradnjom na stotine privatnih stambenih objekata. Navedene stambene i stambeno-poslovne objekte su gradili mahom raseljeni koji nisu mogli ili nisu željeli da se vrate na područje drugog entiteta. Prema podacima sa kojima raspolažemo da se primjetiti da je stambeni fond u 2019. godini u odnosu na 2014. godinu za 2,94 % veći i ukupno ima 1.679 stanova u kućama i 34 stana u objektima kolektivnog stanovanja. Na uvećanje stambenog fonda svakako je uticao povoljan i primamljiv geo-strateški položaj naše općine, blizina Grada Doboj, te perspektiva razvoja ovog kraja koju su doseljenici prepoznali. Stambeni fond čine mahom privatni stambeni objekti sa jednim ili dva stana, a postoje i dva stambeno-poslovna objekta u privatnom vlasništvu u kojima je kolektivno stanovanje, te jedan kolektivni stambeni objekat koji je u izgradnji.

Od navedenih objekata za kolektivno stanovanje jedan ima 24, a drugi 10 stanova. Individualni stambeni objekti su građeni od čvrstih materijala sa čvrstim temeljima. Maksimalno do 5% individualnih stambenih objekata su lošije konstrukcijske izvedbe, pri čemu se misli na objekte koji nemaju armirano betonsku međuspratnu konstrukciju.

Grafikon 14 Stambeni fond na teritoriji općine Doboj Jug 2014.-2018. u odnosu na 1991.

Izvor: Služba za urbanizam, katastar i geodetske poslove

Vodovodna mreža, potrošnja vode i projekcija potrebnih količina vode

Jedino izvorište pitke vode na području općine Doboj Jug iz kojeg se snabdijevaju stanovnici općine je izvorište „Havdine“, koje je smješteno nedaleko od ušća Usore u rijeku Bosnu u rejonu Karuša u naseljenom mjestu odnosno MZ Matuzići. Izvorište je izgrađeno osamdesetih godina, a nakon rata je doživjelo rekonstrukciju i modernizaciju. Do 2009. godine iz navedenog izvorišta pitkom vodom se snabdijevalo samo stanovništvo MZ Matuzići, a od 2009. godine iz navedenog izvorišta se snabdijevaju i MZ Mravići koji su tada uključeni u jedinstveni vodovodni sistem na području općine. Ukupna dužina vodovodne mreže na području općine iznosi 39,26 km i na istu je priključen 1.381 potrošač i to 56 pravnih lica i 1.325 domaćinstava. Ovim jedinstvenim vodovodnim sistemom upravlja JKP „VIS“ Doboj Jug. Prema istraživanjima izvorište „Havdine“ daje zadovoljavajuće količine vode, te se pretpostavlja da u narednom periodu ne bi trebalo biti problema u vodosnabdijevanju. Ipak, kako se stvar ne bi prepustila slučaju urađen je projekat kojim bi se povećale količine vode u navedenom izvorištu, prema kojem bi bilo potrebno uraditi pragove na rijeci Bosni. Ono što je potrebno napomenuti je to da bi navedeno izvorište u narednom periodu bilo potrebno i zaštititi na propisan način od zagađenja, provođenjem mjera koje su navedene u Odluci o sanitarnoj zaštiti izvorišta „Havdine“ koja je donesena 2018. godine. Početni koraci u tom pravcu su poduzeti pa je prva zaštitna zona izvorišta i ograđena oko samih eksploatacionih bunareva i oko crpne stanice. Općina je izvršila u proteklom periodu i kupovinu određenih parcela zemljišta kako bi se na istim mogli graditi i dodatni kapaciteti, a koje ujedno služe i kao zaštitne zone. Za rekonstrukciju vodovodne mreže urađen je i Glavni projekat kojim je planirana i zamjena azbest cementnih cijevi iz vodovodnog sistema Matuzići PE cijevima, što će svakako uticati na ispravnost i kvalitet vode u budućnosti, te je taj projekat realizovan skoro u cijelosti (oko 95%) osim u dijelu gdje se sa građanima nisu mogli riješiti imovinsko-pravni odnosi. Većina navedene investicije oko 90% je finansirana iz budžeta viših nivoa vlasti i donatora. Da se vodovodna mreža sve više modernizira pokazuju i podaci o gubicima koji su sa 42% u 2014.

godini svedeni na 29% u 2018. godini. Možemo se pohvaliti da na području općine nemamo niti jedno domaćinstvo ili privredni subjekt koji nemaju priključak na javni vodovod, te da svi potrošači njih 1381 (domaćinstva + pravni subjekti) imaju uredno i kvalitetno snabdijevanje pitkom vodom. Potrošači vode, naročito domaćinstva se mogu pohvaliti da u poređenju sa okruženjem (Doboj, Tešanj, Usora) imaju najnižu prosječnu cijenu 1m³ pitke vode od svega 1,1KM. Da je usluga JKP „VIS“ u snabdijevanju pitkom vodom kvalitetna pokazuju i podaci da je naplativost ove vrste usluge sa 97% kolika je bila 2014. godine povećana na 101% u 2018. godini.

Ono što se mora napomenuti je i to da još uvijek imamo 154 domaćinstva u MZ Mravići koja imaju paralelno snabdijevanje vodom i iz javnog vodovoda kojim upravlja JKP „VIS“ i iz lokalnih vodovoda kojim upravljaju grupe građana, odnosno MZ jer se građani ne žele odreći alternativnog načina snabdijevanja vodom iz izvorišta „Jakitovac“ čiju su izgradnju finansirali vlastitim sredstvima. Kvaliteta i ispravnost vode iz lokalnih vodovoda se ne kontroliše, što svakako može utjecati na zdravlje stanovništva ove MZ koji koriste ovu vodu za piće.

Otpadne vode – kanalizaciona mreža

Do 2014. godine na području općine Doboj Jug je bilo izgrađeno 10,40km kanalizacione mreže, a danas ima izgrađeno ukupno 12,69km. Pitanje otpadnih voda koje proizvode domaćinstva i privredni subjekti danas je riješeno na takav način da je 40% ukupnog broja potrošača vode (domaćinstva i privredni subjekti) priključeno na izgrađenu kanalizacionu mrežu, 30% ukupnog broja potrošača ima kanalizaciju riješenu putem propisno urađenih septičkih jama, dok još uvijek 30% potrošača svoje otpadne vode ispušta u nepropisne septičke jame ili direktno ispušta u obližnje potoke, putne kanale i sl. što svakako utiče na stanje u okolišu i daje ružnu sliku. Općina ima urađen glavni projekat izgradnje primarnih kanalizacionih kolektora za područje skoro cijele općine (90 % teritorije) i urađen projekat sekundarne kanalizacione mreže za oko 60 % teritorije, a također ima urađen i idejni projekat uređaja za prečišćavanja otpadnih voda čija lokacija je predviđena i Prostornim planom. Prema projektu, kanalizaciona mreža se sastoji iz tri kanalizaciona kolektora sa pripadajućim kanalima. U periodu od 2008. godine pa do danas je urađeno 12,69km kanalizacionih kolektora i to cijeli kolektor I, kolektor II i dio kolektora III sredstvima iz EIB kredita i sredstvima općine i viših nivoa vlasti. Ono što je značajno napomenuti, kada su u pitanju priključci na kanalizacionu mrežu, je mali broj kanalizacionih priključaka svega 351 domaćinstvo i 56 pravnih lica, iako su stvoreni uslovi za priključenje daleko većeg broja objekata, jer se građani i pravni subjekti ne priključuju dobrovoljno ni tamo gdje su stvoreni uvjeti za priključenje na kanalizacioni sistem. Ova pojava govori da nije dovoljno podignuta svijest građana kada je u pitanju odvodnja otpadnih voda. Cijena odvođenja 1m³ otpadne vode iz domaćinstva je 0,45KM što je svakako najniža cijena u okruženju (Doboj, Tešanj, Usora). Uzimajući u obzir procenat naplativosti ove komunalne usluge od 102% (uplate unaprijed) može se zaključiti da su navedenom doprinijeli kvalitet i cijena ove usluge.

Ono o čemu treba povesti računa u narednom periodu je svakako stvaranje mehanizma na način da se uvede inspekcijaska služba koje sada nemamo koji će povećati broj priključaka na kanalizacionu mrežu u djelovima općine gdje su stvoreni uslovi za to.

Tabela 11 Otpadne vode-kanalizaciona mreža na području općine (2014-2019)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Br. kilometara kanalizacijske mreže na području općine	10.398	11.250	11.250	11.578	12.294	12.694
Nivo investicija u izgradnju kanalizacijske infrastrukture	128.863	222.863	162.647	6.502	105.699	126.368
Domaćinstva – priključci	209	253	268	269	316	351
Pravne osobe – priključci	41	47	52	54	56	56
Br. domaćinstava u općini bez priključka na kanalizacionu mrežu – procjena	72%	67%	65%	65%	60%	58%
Prosječna cijena m ³ otpadne vode	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45
Postotak naplate usluga	97	101	104	101	101	102

Izvor: JKP Vis Doboju Jug

Grijanje

Na području općine Doboju Jug nije riješeno kolektivno grijanje, ali se o istom razmišlja od samog osnivanja Općine. Naime, kako su se na području općine u poratnom periodu počela intenzivno graditi individualna stambena naselja, zbog zagađenja zraka i iskazanih potreba građana osjeća se potreba da se sistemski rješi kolektivno grijanje. Neka razmišljanja su vodila u pravcu da se sa gradskom toplanom gradom Doboja koja je od centra naše općine udaljena cca 3 km sklopi ugovor kako bi ona svoje usluge zagrijavanja prostora proširila i na našu općinu. Po tom pitanju rađene su i određene ankete, ali je sve ostalo samo na tom nivou. Druga razmišljanja su bila da se uradi posebna toplana, ali ni u tom pravcu se nije daleko odmaklo.

Bilo je incijativa i da se iskoriste geo-termalne vode koje se nalaze u dubini zemljine kore na području naše općine čime bi se mogla zagrijati regija Pousorja tj. tri općine Doboju Jug, Usora i Tešanj, ali i sa tom idejom se stalo. Ono što je evidentno je da će se u narednom periodu ovaj problem morati rješavati najviše iz razloga što je na području općine izgrađeno i u upotrebi mnoštvo kućnih kotlovnica kojima se zagrijavaju prostorije u domaćinstvima i određeni broj kotlovnica u vlasništvu pravnih lica kojima se zagrijavaju poslovni, proizvodni i drugi prostori, čiji dim u vrijeme kada su u funkciji „guši“ stanovnike naseljenog mjesta Matuzići, a naročito dio naselja pored magistralnog puta M-4 i uz rijeku Usoru, gdje se u vrijeme niskog atmosferskog pritiska nad naseljem formira oblak od dima. O zagađenosti zraka u periodu grijne sezone se radila i studija zagađenosti zraka u čijoj funkciji je bila postavljena mjerna stanica na području naše općine u centru Matuzića, te je studija dokazala da je zrak u tom periodu zagađen iznad dozvoljene granice (SO₂, PM₁₀ lebdeće čestice) .

Prema procjeni na području općine u 2014. godini samo cca 20% domaćinstava ima rješeno grijanje stambenog prostora dok se taj procent u 2018. godini popeo na 35%, tj. zagrijava se sav stambeni prostor u domaćinstvu putem kućne kotlovnice, dok preostali dio stanovništva zagrijava samo jednu ili dvije prostorije domaćinstva. Što se tiče kolektivnog grijanja postoje dvije kotlovnice i to kotlovnica OŠ sa koje se griju OŠ i Poliklinika, i kotlovnica Općine sa koje se griju Općina, JKP „VIS“ i sala društvenog doma u Matuzićima.

Groblja

Groblje predstavlja obavezan sadržaj svakog naseljenog mjesta koje egzistira na određenom lokalitetu i funkcionira bez obzira na vrstu naselja i njegovu opremljenost drugim sadržajima. Osim toga groblja zauzimaju i važna mjesta u kulturno-historijskom nasljeđu jednog naroda, odnosno „groblja su često svjedoci vremena koji ne mogu ispričati pojednostavljenu istoriju naselja“.

S obzirom na postojeće stanje, situacija po pitanju grobalja na prostoru općine je veoma složena. U naselju Mravići susrećemo se sa pojavom da su mnoge familije sahranjivale svoje članove na svojim privatnim parcelama tako da imamo slučajeve da se grobna mjesta – mezarja, često nalaze ispod prozora kuća za stanovanje, a pojedine lokacije se nalaze u blizini vode za piće. Ovakva pojava je prestala donošenjem Odluke o mjesnim grobljima 2011. godine, a koja su planirana i Prostornim planom. Na prostoru općine Doboju Jug tri grobne lokacije su u vlasništvu Islamske vjerske zajednice, jedna lokacija u vlasništvu Katoličke vjerske zajednice, jedna lokacija u vlasništvu MZ Mravići i jedna u vlasništvu Općine Doboju Jug. Prema podacima sa kojima raspolažemo, te normativu da svako grobno mjesto zahtjeva prosječnu površinu od 4 m² zemljišta, postojeća groblja svojim kapacitetom zadovoljavaju ovaj normativ te se ne ukazuje potreba za njihovim proširenjem niti formiranjem novih.

U proteklom periodu radilo se na uređenju postojećih grobalja (Jakitovac, Ibrahimovo brdo, Groblje Matuzići i Groblje Zaimović, katoličko groblje Jakitovac), uradili su se kvalitetni prilazi, izvršeno je njihovo ozelenjavanje i uređenje. Redovito se vrši košenje trave od strane pripadnika vjerskih zajednica.

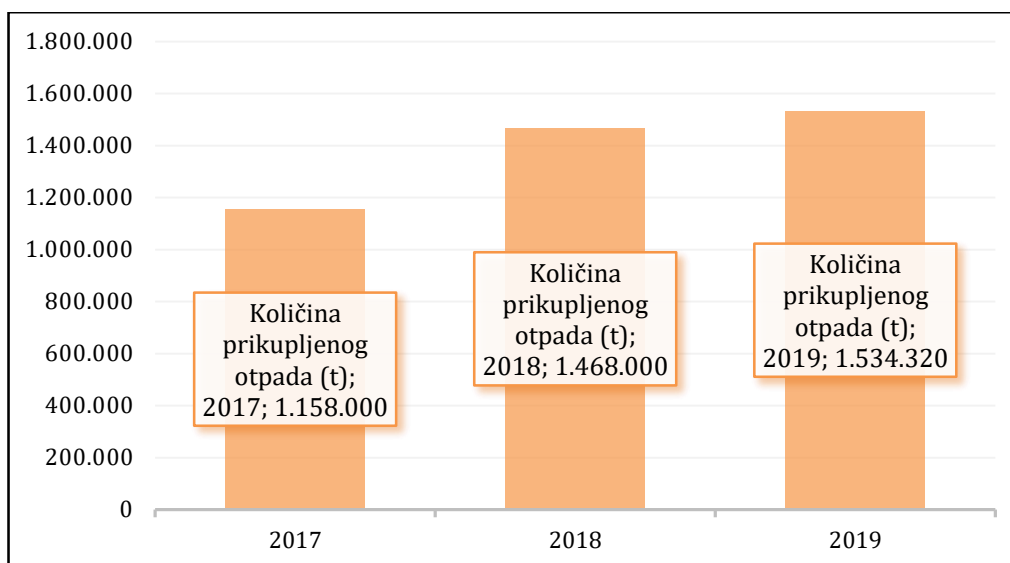
Ono što je potrebno u narednom periodu jeste dopuniti sva groblja objektima komunalne infrastrukture i to izgraditi prostor za parkiranje vozila, postaviti rasvjetna tijela, te postaviti korpe za otpatke.

g) Zaštita okoliša/životne sredine uključujući smanjenje rizika od katastrofa/nesreća

Sistemom prikupljanja i odvoženja otpada iz domaćinstava i privrednih subjekata upravlja Javno komunalno preduzeće Vis. Obzirom da je Općina male površine, nema instaliranu deponiju otpada, nego prikupljeni otpad JKP VIS na komercijalnoj osnovi odlaže na deponiju Lipac u Doboju. JKP VIS ima na raspolaganju dva specijalna vozila za prikupljanje otpada, od kojih je jedno nabavljeno donacijom Vlade Japana, kao pomoć u oporavku od poplava iz 2014. godine. Uz ova dva specijalizirana vozila JKP VIS posjeduje i jedan kombi-kamion za prikupljanje otpada u manje pristupačnim terenima i uskim ulicama. Cijelo područje općine je

pokriveno prikupljanjem i odvozom otpada, od ukupnog broja domaćinstava 95% je procenat korisnika ove usluge. Isti je slučaj i sa korisnicima iz reda pravnih lica.

Grafikon 15 Količina prikupljenog otpada 2017.-2019.

Izvor: JKP Vis Doboj Jug

Od kada se ova usluga uvela, stanje sa divljim deponijama se znatno popravilo. Također, NVO „Majka“ je u saradnji sa MZ Matuzići i JKP Vis 2018. godine kroz projekat radilo na uklanjanju 6 divljih deponija. Međutim, ovih deponija još uvijek ima, a produkt su ilegalnog odlaganja otpada stanovnika sa drugih općina u graničnim područjima, ali i građana naše općine koji ne koriste uslugu sistemskog prikupljanja i odvoza otpada.

Općina Doboj Jug ima izražen nedostatak zelenih površina, prvenstveno parkova te su ulaganja u navedeni sektor minimalna. U narednom periodu neophodno je raditi na uspostavljanju zelenih oaza kroz zasađivanje drveća i ukrasnog bilja čime bi se stekli preduvjeti za oformljivanje parkova. Pozitivan primjer tome je da je tokom 2019. godine Udruženje građana sportskih ribolovaca „Kulina“ kroz projekata „Čista rijeka Bosna“ izvršilo sadnju katalpi duž obale rijeke Bosne.

Potrebe za čistim zrakom građani zadovoljavaju posjetom šumama koje se nalaze u privatnom vlasništvu i kao takve nisu predmet uređivanja od strane Općine.

Obzirom da se veliki dio općine Doboj Jug nalazi u ravničarskom dijelu koje je pogođeno poplavama nije zabilježena pojava gubljenja zemljišta kroz erozije, nije bilo izgradnje novih saobraćajnica koje bi dovele do toga. Dio zemljišta je izgubljen kroz pretvaranje poljoprivrednog zemljišta u građevinsko i izgradnju industrijskih objekata za koje nemamo egzaktne podatke o kojoj površini se radi.

Na području općine Doboj Jug trenutno nema postavljenih stanica za mjerenje zraka i stanje zagađenosti zraka se utvrđuje povremenim postavljanjem pokretnih stanica za mjerenje. Zadnje takvo izvršeno je u 2020. godini za koju nema finalnih rezultata, a stanje zagađenosti zraka prema podacima iz 2019. godine (period mjerenja: 29.10. – 29.11.) prikazano je u tabelama ispod.

Tabela 12 Zagađenost zraka sumpornim dioksidom SO₂ u 2019. godini

Pokazatelj	Mobilna stanica za monitoring kvaliteta zraka
Broj validnih satnih prosjeka mjerenja	756
Maksimalni satni prosjek (µg/m ³)	433,92
Broj prekoračenja praga „UZBUNE“ (SO ₂ >500 µg/m ³ tri ili više sati uzastopno)	0
Broj prekoračenja granične vrijednosti za satni prosjek (>350 µg/m ³)	6
Broj prekoračenja tolerantne vrijednosti za satni prosjek (SO ₂ >380 µg/m ³)	4
Broj validnih dnevnih prosjeka mjerenja	29
Maksimalna srednja dnevna vrijednost mjerenja (µg/m ³)	134,5
Broj prekoračenja granične vrijednosti za dnevni prosjek (SO ₂ >125 µg/m ³)	1

Izvor: Služba za urbanizam, katastar i geodetske poslove

Tabela 13 Zagađenost zraka lebdećim česticama PM₁₀ u 2019. godini

Pokazatelj	Mobilna stanica za monitoring kvaliteta zraka
Broj validnih satnih prosjeka mjerenja	439
Maksimalna satna vrijednost (µg/m ³)	123,85
Broj validnih dnevnih prosjeka mjerenja	30
Maksimalna srednja dnevna vrijednost (µg/m ³)	76,21
Broj prekoračenja granične vrijednosti za dnevni prosjek (PM ₁₀ >50 µg/m ³)	9
Broj prekoračenja tolerantne vrijednosti za dnevni prosjek (PM ₁₀ >56 µg/m ³)	4

Izvor: Služba za urbanizam, katastar i geodetske poslove

Tabela 14 Zagađenost zraka azotnim dioksidom NO₂ u 2019. godini

Pokazatelj	Mobilna stanica za monitoring kvaliteta zraka
Broj validnih satnih prosjeka mjerenja	755
Maksimalni satni prosjek (µg/m ³)	67,04

Broj prekoračenja praga „UZBUNE“ ($\text{NO}_2 > 400 \mu\text{g}/\text{m}^3$) tri ili više sati uzastopno	0
Broj prekoračenja granične vrijednosti za satni prosjek ($> 200 \mu\text{g}/\text{m}^3$)	0
Broj prekoračenja tolerantne vrijednosti za satni prosjek ($\text{NO}_2 > 220 \mu\text{g}/\text{m}^3$)	0
Broj validnih dnevnih prosjeka mjerenja	32
Maksimalna srednja dnevna vrijednost za dnevni prosjek ($\text{NO}_2 > 85 \mu\text{g}/\text{m}^3$)	38,88
Broj prekoračenja granične vrijednosti za dnevni prosjek ($\text{NO}_2 > 85 \mu\text{g}/\text{m}^3$)	0
Broj prekoračenja tolerantne vrijednosti za dnevni prosjek ($\text{NO}_2 > 93 \mu\text{g}/\text{m}^3$)	0

Izvor: Služba za urbanizam, katastar i geodetske poslove

Ulaganja u energetska efikasnost u navedenom periodu nije bilo osim u dijelu privatnih stambenih jedinica i industrijskih objekata za koje nedostaju traženi podaci. Za potrebe zagrijavanja objekata u vlasništvu Općine koriste se energenti: lož ulje i ugalj i potrošnja se kreće u zadatim okvirima za površinu prostora i namjenu istog, pored toga Osnovna škola „21.mart“ se grije na pelet.

Električna energija kontinuirano se koristi za potrebe objekata u vlasništvu Općine i nema većih odstupanja kada je potrošnja na godišnjem nivou u pitanju. Koristi se staro tehničko rješenje korištenjem fluorescentnih cijevi u više od 90% prostorija te je istu neophodno mjenjati savremenim rješenjima kao što je led tehnologija kako bi se postigla ušteda i smanjila emisija štetnih zračenja.

Nakon poplava 2014. godine, Agencija za vodno područje rijeke Save uradila je Preliminarnu procjenu rizika od poplava za područje FBiH. Na osnovu ove procjena na teritoriji Zeničko-dobojskog kantona, rijeka Usora na teritoriji Općine Doboj Jug označena je kao područje na kojem se može očekivati značajan poplavni rizik, a što je prikazano prethodno na grafikonu Obuhvat polava 2014. i 2019. godine.

Trenutno, Općina Doboj Jug u suradnji sa UNDP BiH radi izradu SECAP-a (Akcioni plan za održivu energiju), koji je izrađen u nacrtu, a finansijska verzija se može očekivati krajem tekuće godine.

Zaključak

Stanje javne infrastrukture na području općine Doboj Jug je na zadovoljavajućem nivou. U općini Doboj Jug je asfaltirano gotovo 80% putnih pravaca. U narednom periodu neophodno je bazirati se na modernizaciju preostale neasfaltirane lokalne i nekategorisane cestovne mreže, provođenje postupka proglašenja regionalne ceste na području općine, te otkup zemljišta za izgradnju cestovne mreže unutar Poslovne zone Karuše koja je u razvoju. Sadašnje stanje lokalne i nekategorisane cestovne mreže je zadovoljavajuće, s tim što bi u ljetnom

periodu tj. u periodu bez snijega, bilo neophodno organizirati cestarsku službu koja bi vršila zaštitu i održavanje lokalnih i nekategorisanih cesta, a što je u nadležnosti općine.

Pokrivenost stanovništva pitkom vodom je 100%. Trenutno su obezbijedene zadovoljavajuće količine pitke vode, te se pretpostavlja da u narednom periodu ne bi trebalo biti problema u vodosnabdijevanju. Ipak, kako se stvar ne bi prepustila slučaju urađen je projekat kojim bi se povećale količine vode u izvorištu Havdine.

Kada su u pitanju priključci na kanalizacionu mrežu, je malen broj kanalizacionih priključaka, iako su stvoreni uslovi za priključenje daleko većeg broja objekata, jer se građani i pravni subjekti ne priključuju dobrovoljno ni tamo gdje su stvoreni uvjeti. Ova pojava govori da nije dovoljno podignuta svijest građana kada je u pitanju odvodnja otpadnih voda.

Općina Doboj Jug je zadovoljna PTT uslugama i mobilnom mrežom koju održava. Čitavo područje pokriveno fiksnom i mobilnom mrežom. Na području općine Doboj Jug nije riješeno kolektivno grijanje. U proteklom periodu radilo se na uređenju postojećih grobalja ali je u narednom periodu iste dopuniti objektima komunalne infrastrukture. Stanje uređenja javnih površina nije na najvišem nivou te je neophodno u cilju poboljšanja kvalitete života u narednom periodu pažnju posvetiti ovom dijelu. Na području općine Doboj Jug nije riješeno kolektivno grijanje, te je u narednom periodu potrebno razmatrati rješavanje ovog problema.

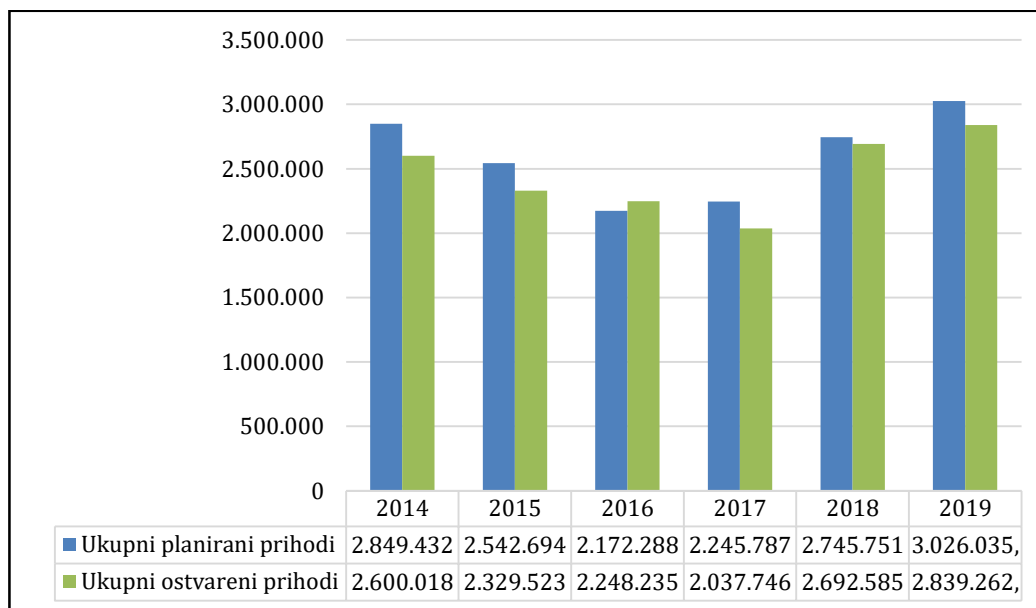
h) Stanje prostorno planske dokumentacije

Općina Doboj Jug je 2005. godine počela izradu Prostornog plana Općine Doboj Jug za period 2005. do 2020. godina koji je usvojen 2007. godine i koji je još uvijek na snazi. U toku postojanja isti je imao samo jednu izmjenu i dopunu i to 2018. godine. U 2012. godini Općina Doboj Jug je izradila i usvojila Regulacioni plan „Poslovna zona Karuše“ koji je bio na snazi do 2017. godine i čija važnost je produžena do 2022. godine. Na području općina je još urađeno i usvojeno 5 urbanističkih projekata za određene lokalitete. Kada je u pitanju izrada detaljne prostorno planske dokumentacije – regulacionih planova osjeća se potreba za izradom još 3 regulaciona plana zbog velike zainteresovanosti za izgradnjom od strane potencijalnih investitora kako bi se određena područja zaštitila od neplanske gradnje. Za izradu tih regulacionih planova je pokrenuta inicijativa kod Općinskog vijeća ali iste nisu podržane niti od strane Načelnika općine niti od strane Općinskog vijeća, pa bi se u narednom periodu tom pitanju trebala posvetiti velika pažnja. Isto tako, obzirom da Prostorni plan Općine Doboj jug ističe krajem ove godine bit će neophodno isti produžiti ili pristupiti izradi novog Prostornog plana.

i) Analiza budžeta i projekcije sredstava za finansiranje realizacije strategije razvoja

U periodu 2014. – 2018. godine kako plan, tako i izvršenje budžeta su bili u blagom padu, te je tek u 2019. zabilježen blagi rast. Najniži zabilježeni planirani prihodi su bili 2016. godine sa 2,17 milion KM. Ukupno izvršenje budžeta, u posmatranom periodu na najvišem nivou zabilježeno je u 2019. godini (2,83 miliona KM) i nešto je više nego izvršenje 2014. godine (2,60 miliona KM).

Grafikon 16 Ukupni planirani i ostvareni prihodi općinskog budžeta u periodu 2014.-2019.

Izvor: Služba za budžet, finansije i privredu

Kada govorimo o strukturi prihoda Općine, procentulano najviše učešće u ukupnim prihodima imaju porezni prihodi. Najveća planiranja i ostvarenja poreza u budžetu Općine Doboj Jug su konstantno od prihoda od poreza, i to prihoda od indirektnih poreza, od porez na dohodak, poreza na imovinu pravnih i fizičkih lica, te poreza na promet nepokretnosti pravnih i fizičkih lica. Taj procenat na godišnjem nivou iznosi 32%.

Neporezni prihodi, s druge strane, gdje se uglavnom ubrajaju prihodi od poduzetih aktivnosti i imovine (općinske komunalne takse, sve druge općinske takse, rente, prihodi od katastra, prihodi od pružanja usluga pravnim licima i drugi), kroz posmatrani period iznose u prosjeku oko 20% planiranih i ostvarenih prihoda.

Učešće tekućih transfera u budžetskim prihodima kroz posmatrani period iznosi u prosjeku 30% godišnje. Većinski dio prihoda u tekućim transferima su uglavnom namjenska sredstva koja su namjenjena i uplaćena u budžet općine Doboj Jug kako bi bila usmjerena ka socijalnoj zaštiti (sredstva namjenjena za finansiranje bruto plata za zaposlene porodilje, zatim naknade za dječiji doplatok, i druge srodne naknade), boračko invalidskoj zaštiti, te sredstvima za ekologiju doznačena od Ministarstva za prostorno uređenje.

Kada su u pitanju nenamjenska sredstva tu se uglavnom ubrajaju sitni nenamjenski prilivi u budžet Općine Doboj Jug, a njihovo učešće u strukturi budžetkih prihoda je 8% godišnje.

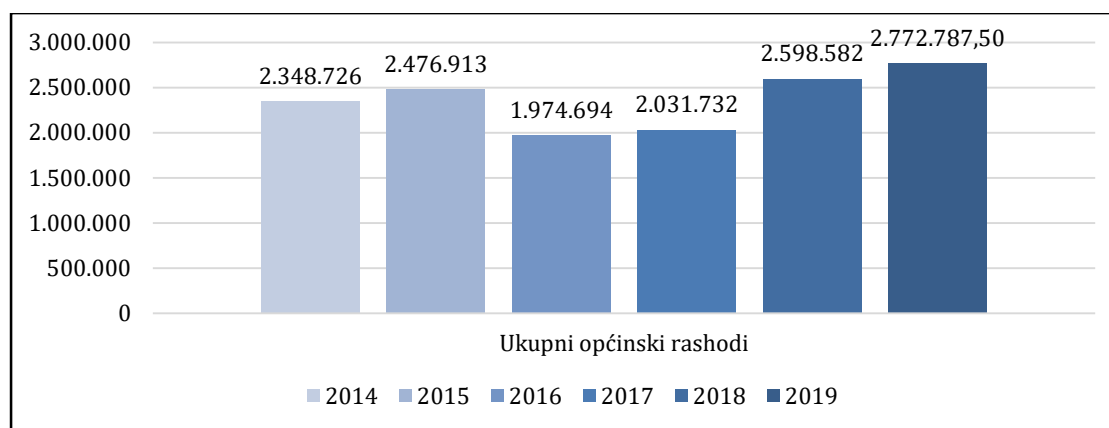
Kapitalni transferi, odnosno namjenski grantovi koji se prikupljaju od ino vlada, od Vlada Ferderacije i Kantona, za period 2014.-2019. godine iznosili su u prosjeku: 30% od ukupno

ostvarenog budžeta. Iz navedenih sredstava zajedno sa kreditnim sredstvima i sredstvima iz općinskog budžeta se finansiraju svi kapitalni projekti. Posmatrajući navedeni period, u 2019. godini je bilo najveće ostvarenje kapitalnih transfera - grantova koji su iznosili 681.502,00 KM ili 25,31% budžeta.

Kapitalni primici, u koje se ubrajaju primici od prodaje stalnih sredstava i kreditnog zaduženja, u toku 2014. godine iznosili su 830.042,00 KM ili 31,92% budžetskih prihoda. Međutim, na navedenu grupu je knjižen i prihod od kapitalnih transfera, shodno tada postojećem kontnom planu. Također, bitno je napomenuti da je Općina Doboj Jug domaće kreditno zaduženje (revolving kredit⁶) koristila u toku 2014. godine u iznosu od 62.000,00 KM, zatim 2015. godine u iznosu od 67.000,00 KM, 2016. godine u iznosu od 80.000,00 KM, dok u 2017 i 2018. godini revolving kredit nije korišten.

Kroz posmatrani period Općina Doboj Jug imala je najniže rashode 2016. godine, 1,97 miliona KM, dok su najviši zablježeni 2019. godine, u iznosu od 2,77 milina KM.

Grafikon 17: Ukupni rashodi Općine Doboj Jug za period 2014.-2018.

Izvor: Služba za budžet, finansije i privredu

Kada govorimo o strukturi rashoda, plaće i naknade troškova uposlenih i općinskih vijećnika (bruto iznosi) u prosjeku iznose: 693.669,00 KM na godišnjem nivou ili 31% od ukupnih rashoda, a uglavnom se finansiraju od neporeznih prihoda. Općina Doboj Jug trenutno ima 28 uposlenih od kojih su 3 pripravnika i 13 općinskih vijećnika.

Rashodi za materijalne izdatke čine svi izdaci za materijal, sitan inventar i usluge, a u navedenom periodu činili su do 10% budžetskih rashoda.

Rashodi za tekuće grantove uključuju sve transfere za kulturu, sport, ali i namjenska sredstva prema nezaposlenim porodiljama iz budžeta Općine, namjenska sredstva za zaposlene porodilje, braniteljsku i socijalnu populaciju. Ova grupa rashoda u proteklom periodu činila je 10 % ukupnih budžetskih rashoda.

Prema Zakonu o budžetima obaveza planiranja budžetske rezerve iznosi do 3% ukupno planiranih rashoda, a u navedenom periodu ona je korištena samo u 2014. godine poslije poplava.

⁶ Revolving kredit je vrsta kredita koja se koristi kao prekoračenje u toku jedne fiskalne godine koji se vrati do kraja godine odnosno do 31.12.

Također, prema Statutu općine, Općina Doboj Jug svaku godinu ima planirana sredstva i izvršenje budžeta prema mjesnim zajednicama koje iz navedenih prihoda finansiraju određene kapitalne projekte i rad savjeta mjesnih zajednica u visini od 0,6% ukupno planiranih godišnjih rashoda.

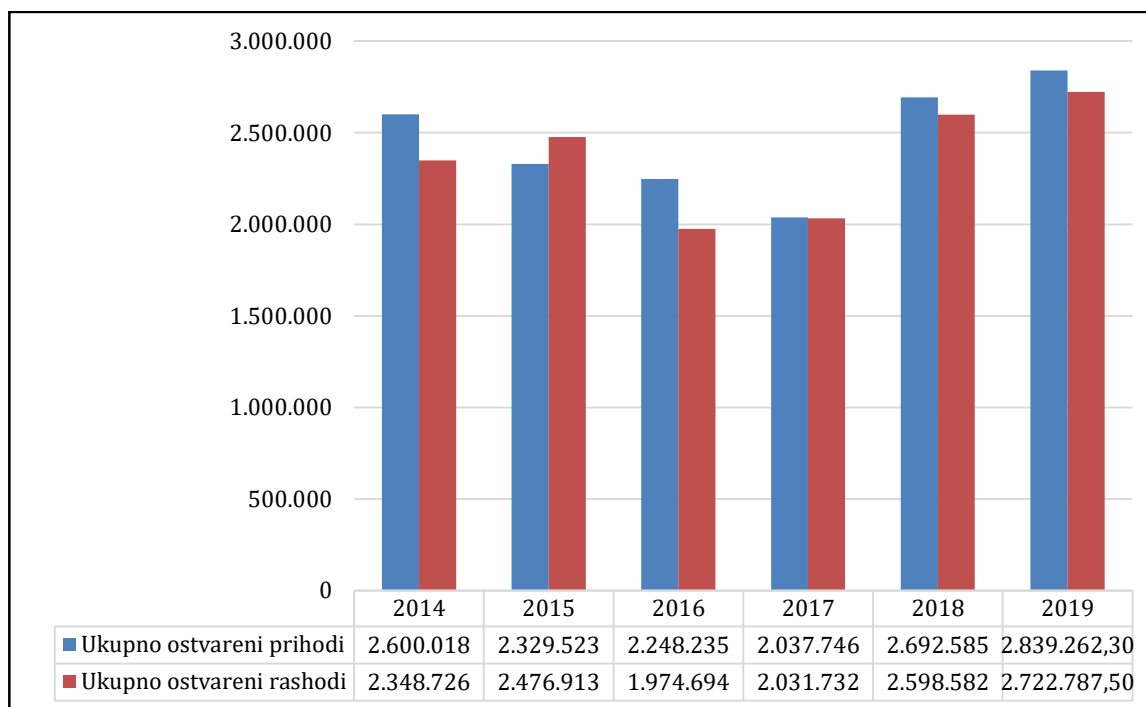
Kapitalni transferi su planirani rashodi koji se izdvajaju iz budžeta općine Doboj Jug za potrebe JU Opća biblioteka i drugih javnih ustanova i čine 0,015 % godišnjih planiranih rashoda.

Općina Doboj Jug je korisnik EIB kreditnih sredstava, a od 2018. godine počela je otplata navedenog kredita iz 2013. i 2015. godine koji je korišten za projekat "Kanalizacija". Kamata po navedenom kreditu iznosi 0,076 % godišnjih budžetskih rashoda.

Izdaci za nabavku stalnih sredstva (kapitalno ulaganje) su u suštini većinski dio budžetskih rashoda, uglavnom se finansiraju iz grantova sa svih nivoa vlasti, zatim kreditnih sredstava i raspoloživih sredstava u budžetu općine. Najveća kapitalna ulaganja su bila u 2014. godini u iznosu od 830.042,33 KM ili 31,93 % budžetskih rashoda, zatim 2015. (628.611,58 KM ili 26,98 %) i 2018. godine (681.502,44 KM ili 25,31 %). Koliko će kapitalno ulaganje biti u određenoj fiskalnoj godini zavisi isključivo od primljenih kapitalnih transfera. Prateći navedeni period vidljivo je da su najveća ulaganja bila na kapitalnim projektima „Kanalizacija“ i „Putna infrastruktura“.

Posmatrajući poslovne rezultate Općine Doboj Jug vidljivo je kroz navedeni period da su ostvareni prihodi veći u odnosu na rashode (izuzev 2014. godine nakon poplava) tako da je već 2018. godine općina Doboj Jug ostvarila suficit budžeta u iznosu od: 50.891,91 KM koji je i dalje održiv. Do 2017. godine općina je bez obzira za višak prihoda nad rashodima pokrivala prenešene deficite iz ranijih godina, ali je 2018. godine pokrila prenešeni deficit iz ranijih godina i prešla u suficitarno stanje budžeta.

Grafikon 18 Odnos ostvarenih budžetskih prihoda i rashoda Općine Doboj Jug (2014.-2019.)

Izvor: Služba za budžet, finansije i privredu

Kreditno zaduženje i potencijal financiranja strategije

Zaduženje Općine Doboj Jug se vrši u skladu sa zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama Federacije Bosne i Hercegovine. Na osnovu prethodno spomenutih parametara, Općina se može zadužiti dugoročno na godišnjem nivou kako slijedi:

- Ostvareni prihod u 2019. godini je 2.839.262,30 KM
- Mogući godišnji limit je 10% od 283.926,23 KM
- Postojeće zaduženje na godišnjem nivou je 15.925,22 KM
- Moguće dugoročno zaduženje na godišnjem nivou je 17.000,00 KM.

Općina Doboj Jug je potpisala sa Federalnim ministarstvom finansija kao posrednikom za povlačenje kredita u iznosu od 897.371,00 evra ili 1.775,106,00 KM od Evropske investicione banke (EIB) na period od 20 godina za projekat Izgradnja sistema vodosnabdijevanja općine Doboj Jug. Od 2018. godine Općina Doboj Jug otplaćuje EIB kreditna sredstava za korišten kredit iz 2013. i 2015. godine, a otplata traje do 2037. godine.

Tabela 15 Pregled kreditnog zaduženja Općine Doboj Jug

Kredit -broj	Iznos-KM	Mjesečni anutet u KM	Godišnji iznos u KM	Broj godina do isplate	Ukupno isplaćeno KM
	302.579,95 (navedeni iznos je bez kamate)	1.327,10 (navedeni iznos je bez kamate)	15.925,20 (navedeni iznos je bez kamate)	17	31.848,00

Izvor: Služba za budžet, finansije i privredu

U analizi je vidljiva otplata domaćeg kreditnog zaduženja općine Doboj Jug za revolving kredit 2014., 2015. i 2016. godine kao i činjenica da 2017. i 2018. godine isti nije korišten kredit.

Kada je riječ o finansijskom stanju JLS Doboj Jug, akumulirane obaveze na dan 30.09.2020. godine iznose 448.002,97 KM. Za servisiranje kreditnih obaveza u narednih 7 godina će biti potrebno godišnje izdvajati oko 16.000,00 KM. U pogledu ostalih mogućih finansijskih obaveza koje mogu uticati na mogućnosti finansiranja strategije razvoja JLS najviši rizik se odnosi na tužba koja je u toku (Teddy Company d.o.o.).

Od ukupno planiranih sredstava za razvojne prioritete i/ili kapitalne/infrastrukturne investicije u proteklih 5 godina, od 3.447.306,00 KM, realizirano je 86,70 % ili 3.014.771,76 KM iz budžetskih i eksternih izvora, i to prosječno 600.000,00 KM godišnje. Iz budžeta je izdvojeno ukupno 387.724,47 KM, godišnje u prosjeku 80.000,00 KM, iz eksternih izvora 2.266.505,40 KM, prosječno 450.000,00 KM.

Strukturom planiranih sredstava bilo je predviđeno finansiranje od 20 % iz budžeta i finansiranje iz eksternih izvora od 80 %. Tokom 2019. godine, struktura realiziranih sredstava nije značajno izmijenjena u odnosu na inicijalni plan, gdje je 75,18 % ostvareno iz vanjskih izvora, a 24,82 % iz budžeta. Kada je riječ o strukturi finansiranja po oblastima razvoja, u proteklih 5 godina za oblast ekonomskog razvoja izdvojeno je 38,6 %, za društveni razvoj 93,9 %, a za razvoj okoliša / zaštite životne sredine 90,9 % od ukupno planiranog iznosa po svakom

sektoru. Zbog poplava, i projekata fokusiranih na određene oblasti obim realizacije sredstava je bio značajno veći u oblasti društvenog razvoja i zaštite okoliša. Isti trend se očekuje u narednom periodu.

Procjena finansiranja Strategije razvoja JLS za period 2021 - 2027. godine pripremljena je uzimajući u obzir (i) trend izdvojenih sredstava u prethodnih 5 godina; (ii) budžet za tekuću godinu i projekcije budžeta (DOB-a) za naredne 2021. i 2022. godinu (iii) očekivana dopunska sredstva iz ostalih eksternih izvora; (iv) očekivani blagi rast prosječnih izdvajanja od 1-3 % godišnje; (vi) ograničenja u pogledu akumuliranih obaveza i zaduženosti kao i drugih rizika.

U sljedećem sedmogodišnjem razdoblju procjenjuje se da će opština za finansiranje strategije moći osigurati oko 6.400.000,00 KM od čega se očekuje oko 10% sredstava iz vlastitog budžeta, oko 60% iz eksternih izvora, odnosno kredita, entiteta, države, javnih preduzeća i privatnih izvora, te oko 30% iz IPA programa i drugih donatorskih izvora.

Tabela 16. Pregled procjene po glavnim izvorima finansiranja za period 2021.-2027.

Izvori finansiranja strategije razvoja JLS	Okvirna procjena po godinama							UKUPNO (u KM)
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Iz budžeta	80.000	80.000	80.000	85.000	90.000	95.000	100.000	610.000
Iz eksternih izvora (kredit, entiteti, kantoni, država, javna preduzeća i privatni izvori)	450.000	500.000	530.000	550.000	580.000	600.000	650.000	3.860.000
Iz eksternih izvora (IPA, donatori i ostalo)	200.000	250.000	250.000	280.000	300.000	300.000	350.000	1.930.000
UKUPNO (u KM)	730.000	830.000	860.000	915.000	970.000	995.000	1.100.000	6.400.000

Tabela 17 Prijedlog okvirne raspodjele finansiranja po razvojnim oblastima

Ekonomski razvoj	Društveni razvoj	Razvoj okoliša / zaštite životne sredine	Ukupno
1.280.000,00 KM	1.280.000,00 KM	3.840.000,00 KM	6.400.000,00

1.3 SWOT analiza i strateško fokusiranje

a) Pregled unutrašnjih i spoljnih faktora – SWOT analiza.

SWOT analiza je zasnovana na ažuriranoj situacionoj analizi i uzima u obzir sadašnje stanje ključnih faktora u lokalnoj zajednici i njenom okruženju, te tako predstavlja pregled aktuelnih snaga i slabosti, prilika i prijetnji kao osnovu za definisanje strateških fokusa, vizije i strateških ciljeva.

Tabela 18 SWOT analiza

SNAGE	<p>Povoljan geografski položaj i dobra prometna povezanost sa okruženjem (magistralni putevi M-17 i M-4, blizina željeznice)</p> <p>Uspostavljene tri poslovne zone (Matuzići, Mravići i Karuše) i privučeni strateških investitora u proizvodnji i uslugama (trgovina)</p> <p>Izrađen prostorni plan Općine i regulacioni plan poslovne zone Karuše</p> <p>Dobro uređena komunalna infrastruktura (snabdijevanje vodom, elektro-energetska mreža, putna mreža, telekomunikacije)</p> <p>Jaka privatna inicijativa sa velikim brojem preduzeća na 1000 stanovnika, sa intenzivnim učešćem poduzetnika iz bližeg okruženja</p> <p>Saradnja sa privatnim sektorom i podizanje nivoa zadovoljstva građana (ubrzane procedure za dobivanje dozvola i sl.)</p> <p>Razvijen zdravstveni sektor</p> <p>Stabilna demografska slika općine</p>
SLABOSTI	<p>Površinski mala općina</p> <p>Nerazvijena prerađivačka industrija</p> <p>Nedostatak saradnje između preduzeća (potrebna zbog malih pojedinačnih kapaciteta preduzeća)</p> <p>Nizak nivo izvozne orijentacije privrede</p> <p>Visoka stopa nezaposlenosti</p> <p>Usitnjenost poljoprivrednih posjeda</p> <p>Neiskorištenost poljoprivrednih resursa (voćnjaci, jagodičasto voće)</p> <p>Nedovoljno razvijena sekundarna kanalizaciona mreža na prostoru općine i nedovoljan stepen korištenja</p> <p>Ugroženost poslovne zone, ali i ostalog područja općine od poplava</p> <p>Nedovoljno izgrađena infrastruktura za kulturne i sportske djelatnosti</p> <p>Nedostatak institucionalnih mehanizama za razvoj i uvođenje inovacija u privredi i lokalnoj zajednici</p> <p>Nedovoljno uređen IT sistem unutar organa uprave</p> <p>Nedovoljan budžet za ulaganja u razvojne projekte i podsticaje privredi</p> <p>Odlazak mladih / Odliv stanovništva</p>

	Blokirani resursi (privatno vlasništvo) zbog neriješenih pitanja u vezi sa zemljišnim knjigama Zagađenost vode i zraka u ravničarskom dijelu Općine (minikotlovnice, visoka frekvencija saobradaja, PET ambalaža)
PRILIKE	Koridor Vc-priključna petlja planirana u neposrednoj blizini teritorije Općine Blizina razvijenih općina sa prerađivačkim kapacitetima – Tešanj, Doboj, Žepče Interesovanje preduzetnika iz okruženja za ulaganje Rijeke Usora i Bosna kao energetska i sportsko-rekreacioni potencijal
PRIJETNJE	Pandemija uzrokovana virusom Covid-19 – usporen razvoj privrede Neadekvatna raspodjela prihoda između viših nivoa vlasti i lokalnih samouprava Komplikovan administrativni aparat na višim nivoima koji koči investicije Nestabilna politička situacija na svim nivoima vlasti u BiH, ali i u okruženju

b) Strateško fokusiranje

Strateški fokusi općine Doboj Jug su bazirani na analizi stanja te na kombinaciji unutrašnjih i vanjskih faktora koji mogu uticati na budući razvoj općine, kao i na iskorištavanje dostupnih prilika i izbjegavanje ili smanjivanje utjecaja vanjskih prijetnji. Na osnovu ovih analiza izdvojeni su se sljedeći ključni strateški fokusi:

Tabela 19 Pregled strateških fokusa

STRATEŠKI FOKUSI	
1.	Povećanje stope zaposlenosti podrškom poduzetničkim inicijativama, poljoprivredi i poboljšanjem poslovne infrastrukture u poslovnim zonama kao centrima privlačenja investicija
2.	Unapređenje javne infrastrukture na cjelokupnom području općine
3.	Povećanje stepena zaštite životne sredine od zagađenja i nepogoda
4.	Jačanje otpornosti, spremnosti i sposobnosti za upravljanje krizama - odgovor na prirodne i vještački izazvane katastrofe, epidemije i pandemije.

1. Povećanje stope zaposlenosti podrškom poduzetničkim inicijativama, poljoprivredi i poboljšanjem poslovne infrastrukture u poslovnim zonama kao centrima privlačenja investicija

Iako je u posljednjih nekoliko godina zabilježen trend opadanja broja nezaposlenih i rast broja zaposlenih, pored razvoja infrastrukture u poslovnim zonama, gdje je ostvaren znatan napredak, pažnju je potrebno posvetiti i drugim mjerama podrške poduzetnicima, kao što su mjere podrške usmjerene na inovacije, ali i na podršku za samozapošljavanje. Pri tome, zbog ograničenosti resursa i specifične strukture privrede u općini Doboj Jug, potrebna je komunikacija i saradnja sa privrednim subjektima iz okruženja. Treba imati u vidu da je broj privrednih subjekata relativno stabilan, ali još uvijek nedovoljan u pogledu generiranja

značajnijeg razvoja zajednice. Struktura privrednih subjekata prema broju zaposlenih pokazuje dominaciju mikro i malih preduzeća koja pored dominacije usluga u strukturi lokalne privrede, teško mogu biti konkurentna u okruženju.

Rast broja privrednih subjekata se može uočiti samo u trgovini na veliko i malo, popravku motornih vozila i motocikala, te u određenoj mjeri u prevozu i skladištenju. Iako je potrebno koristiti razvijene kapacitete u oblasti trgovine, kao i kapacitete u oblasti prevoza i skladištenja i prerađivačke industrije koji bilježe rast izvoza kao snagu lokalne privrede, potrebno je uložiti napore i za dalje privlačenje investicija u proizvodnju, što može biti usmjereno na razvoj poslovanja u već prisutnim oblastima kao što su tekstilna i drvna industrija, ali i na privlačenje investicija u drugim oblastima, radi boljeg korištenja lokalnih resursa, prvenstveno dobrog geografskog položaja i dobre infrastrukture. Važno je napomenuti da poduzetnici iz okruženja pokazuju interes za ulaganje na području općine Doboj Jug u okviru poslovnih zona. Trenutno su na području općine aktivne tri poslovne zone: Matuzići, Mravići i Karuše. Osnivač poslovnih zona je Općina Doboj Jug koja ima i glavnu ulogu u njihovom razvoju, izgradnji tehničke i ostalih oblika poduzetničke infrastrukture, koja je neophodna za funkcionisanje zone.

S druge strane, kada je riječ o razvoju poljoprivrednog sektora, u zadnjih pet godina su ojačani kapaciteti lokalnih poljoprivrednih proizvođača. Pojedini poljoprivredni proizvođači su putem Javnih poziva koje objavljuju institucije sa viših nivoa vlasti u BiH, u oblasti razvoja poljoprivrede, registrovali poljoprivredne obrte i ostvaruju prava na poticajna sredstva, a radi se i na edukativnom planu za pojedine oblasti poljoprivrede. Ipak, broj zvanično registrovanih poljoprivrednih proizvođača je još uvijek mali, te je neophodno provesti mjere koje će doprinijeti povećanju broja registrovanih poljoprivrednih proizvođača.

Dakle, fokus treba staviti na poslovne zone i privlačenje investicija, te na iznalaženje olakšica za registraciju novih poljoprivrednih proizvođača, a posebnu pažnju, pored daljeg unapređenja infrastrukture gdje su već ostvarena unapređenja, treba posvetiti izradi prostorno-planske dokumentacije, te zaštiti od poplava kako poslovnih zona, tako i poljoprivrednih dobara/gazdinstava, što dovodi do povećanja zaposlenih na području općine.

2. Unapređenje javne infrastrukture na cjelokupnom području općine

Pored toga što je u posljednjih pet godina unaprijeđen kvalitet kako komunalen tako i društvene infrastrukture, još uvijek postoje potrebe za unapređenjima infrastrukture.

Blizina buduće autoceste, te priključne petlje koja se nalazi u neposrednoj blizini općine, odigrat će značajnu ulogu u budućem razvoju općine, jer će saobraćajna povezanost općine sa ostalim općinama i regionom biti znatno bolja. U narednom periodu neophodno je bazirati se na modernizaciju preostale neasfaltirane lokalne i nekategorisane cestovne mreže, provođenje postupka proglašenja regionalne ceste na području općine, te otkup zemljišta za izgradnju cestovne mreže unutar buduće industrijske zone u Matuzićima. Pored toga, izražen je problem nedostatka parking prostora koji se reflektuje na pojavu nepravilnog parkiranja automobila naročito na trotoarima i u blizini raskrsnica što dovodi do ugrožavanja sigurnost građana. Također, još uvijek postoje problemi divljih deponija kao i zapuštenih površina, izgrađeno je 80% javne rasvjete te se planira dovesti do 100% kako bi se osigurala osvjetljenost zbog sigurnosti građana.

Trenutno su obezbijeđene zadovoljavajuće količine pitke vode za sve stanovika općine, te se pretpostavlja da u narednom periodu ne bi trebalo biti problema u vodosnabdijevanju. Ipak,

kako se stvar ne bi prepustila slučaju urađen je projekat kojim bi se povećale količine vode u izvorištu Havdine, prema kojem bi bilo potrebno uraditi pragove na rijeci Bosni.

Iako je kalandizaciona infrastruktura izrađena da pokrije daleko veći broj korisnika nego što je trenutno, broj korisnika je na izuzetno niskom nivou jer se građani i pravni subjekti ne priključuju dobrovoljno. U narednom sedmogodišnjem periodu potrebno je raditi na podizanju svijest građana kada je u pitanju odvodnja otpadnih voda.

Iako se u proteklom periodu radilo se na uređenju postojećih grobalja, u narednom strateškom periodu potrebno je raditi na izgradnji objekata komunalne infrastrukture: izgraditi prostor za parkiranje vozila, postaviti rasvjetna tijela, te postavljanje korpi za otpatke.

Iako je početkom 2018. godine počela sa radom JU "Opća biblioteka" Doboj Jug čime je općina dobila ustanovu za promicanje kulture i kulturnih dešavanja, biblioteka još uvijek nema svoje prostorije, ali je izrađen glavni projekat za izgradnju zgrade biblioteke i skladišta civilne zaštite, te nas njegova ova aktivnost očekuje u narednim godinama. Kad su u pitanju sportske aktivnosti, postoji nekoliko udruženja koje rade na promociji sporta, međutim sportska infrastruktura je nedovoljna i zahjeva ulaganja u narednom periodu.

Na području općine Doboj Jug djeluju mnoga udruženja, od kojih, nažalost, samo rijetka aktivno djeluju i doprinose razvoju zajednice. To se najviše ogleda u činjenici nedovoljno razvijenih kapaciteta za pisanje i upravljanje projektima od strane civilnog sektora, odnosno u privlačenju eksternih sredstava za projekte, ali i u malim izdvajanjima iz budžeta općine za sufinansiranje projekata NVO sektora.

Iz gore navednih razloga u narednom sedmogodišnjem periodu jedan od strateških fokusa će biti izgradnja javne infrastrukture uz obogaćivanje kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja na teritoriji općine uz povećanje učešća i kapaciteta civilnog društva.

3. Povećanje stepena zaštite životne sredine od zagađenja i nepogoda

Izloženost elementarnim nepogodama, posebno poplavama, jedna je od najvećih prijetnji koja ugrožava razvoj općine, čemu su dokaz i nedavne elementarne nepogode koje su značajno uticale, kako na društvenu i javnu infrastrukturu, tako i na privredu te usmjerile budžetska sredstva u sanaciju šteta umjesto u razvojne svrhe. Nakon poplava 2014. godine, Agencija za vodno područje rijeke Save uradila je Preliminarnu procjenu rizika od poplava za područje FBiH. Na osnovu ove procjena na teritoriji Zeničko-dobojskog kantona, rijeka Usora na teritoriji Općine Doboj Jug označena je kao područje na kojem se može očekivati značajan poplavni rizik. S tim u vezi, strateški fokus općine u narednom periodu treba biti jačanje kapaciteta organa uprave i lokalnih institucija za prevenciju i smanjenje rizika od elementarnih nepogoda kao i otklanjanje faktora rizika u lokalnoj zajednici.

Kako zdravlje građana ne bi bilo ugroženo, i dalje će se aktivno raditi na izgradnji kanalizacione mreže.

Općina Doboj Jug ima izražen nedostatak zelenih površina, prvenstveno parkova te su ulaganja u navedeni sektor minimalna. U narednom periodu neophodno je raditi na uspostavljanju zelenih oaza kroz zasađivanje drveća i ukrasnog bilja čime bi se stekli preduvjeti za oformljivanje parkova, ali i na aktivnom uklanjanju nepropisno odčeoženog otpada i saniranu divljih deponija.

Ulaganja u energetska efikasnost u navedenom periodu nije bilo osim u dijelu privatnih stambenih jedinica i industrijskih objekata za koje nedostaju traženi podaci. Trenutno, Općina Doboj Jug u suradnji sa UNDP BiH radi izradu SECAP-a (Akcioni plan za održivu energiju), koji je u nacrtu, a finalna verzija se može očekivati krajem tekuće godine. Njegova implementacija će umnogome doprinijeti povećanju energetske efikasnosti javnih i privrednih objekata zaštiti životne sredine.

4. Jačanje otpornosti, spremnosti i sposobnosti za upravljanje krizama - odgovor na prirodne i vještački izazvane katastrofe, epidemije i pandemije.

Pored identifikovane potrebe za daljim unapređenjima u oblasti zaštite životne sredine, u okviru ovog strateškog fokusa treba posebno razmotriti ugradnju segmenta rizika od katastrofa i nesreća, naročito kad se uzme u obzir važnost zaštite od poplava i za stambene jedinice i za poslovne zone. Takođe, zaštita životne sredine podrazumijeva nastavak izgradnje i povećanje stepena korištenja sistema za zbrinjavanje otpadnih voda i čvrstog otpada gdje su kapaciteti već izgrađeni.

Vizija razvoja i strateški ciljevi, sa indikatorima

a) Vizija razvoja

Vizijom i strateškim ciljevima oblikuju se namjeravana konkurentna pozicija, u kojoj je ugrađen princip stvaranja i održavanja konkurentne prednosti, i zajednička perspektiva, u kojoj je ugrađen princip održivosti. Članovi ORT-a su se složili da je vizija Općine Doboj Jug kao optimistička slika budućnosti i da za naredni sedmogodišnji strateški period 2021-2027 glasi:

Vizija razvoja Općine Doboj Jug

Općina Doboj Jug – dinamična poduzetnička zajednica i mjesto ugodnog života!

b) Strateški ciljevi, sa indikatorima

Strateški ciljevi predstavljaju prvu transformaciju vizije razvoja. Definirani ciljevi imaju uporište u strateškim fokusima kao finalnom rezultatu provedene situacione analize i SWOT analizi. Tako zasnovanim i definiranim strateškim ciljevima ocrtavaju se glavni dugoročni pravci i očekivani dometi transformacije općine Doboj Jug kao cjeline.

Definisani strateški ciljevi su:

1. Pospješen ekonomski rast i zapošljavanje
2. Infrastrukturno i ambijentalno uređena sredina atraktivna za život
3. Povećan stepen zaštite Općine od prirodnih nepogoda i smanjen stepen zagađenja životne sredine

Strateški cilj 1. Pospješen ekonomski rast i zapošljavanje

Prvi strateški cilj se odnosi na prvi strateški fokus „Povećanje stope zaposlenosti podrškom poduzetničkim inicijativama, poljoprivredi i poboljšanjem poslovne infrastrukture u poslovnim zonama kao centrima privlačenja investicija“ i usmjeren je na unapređenje i rast poslovanja privrednih subjekata na području Opštine i privlačenje novih investicija u cilju povećanja broja radnih mjesta i prihoda, dok mjere usmjerene na iskorištavanje ograničenih resursa za razvoj poljoprivrede mogu da podrže ostvarenje navedenih rezultata obezbjeđenjem prihoda za određeni broj domaćinstava i samozapošljavanjem. Cilj uključuje međuopštinsku i druge vidove saradnje sa okruženjem.

Strateški cilj 2. Infrastrukturno i ambijentalno uređena sredina atraktivna za život

Drugi strateški cilj se odnosi na drugi strateški fokus „Unapređenje javne infrastrukture na cjelokupnom području opštine“ i usmjeren je na dalje poboljšanje komunalne i društvene infrastrukture, ali i na mjere za obogaćivanja društvenog života na području Opštine uz aktivno učešće nevladinog sektora i saradnju sa subjektima u okruženju. Trenutno stanje je da opština Doboj Jug ne nudi svojim stanovnicima, kao niti posjetiteljima dovoljan broj kvalitetnih kulturnih i sportskih sadržaja, te se u tom kontekstu u idućih sedam godina želi razviti potrebna infrastruktura za njihov razvoj. Cilj uključuje međuopštinsku saradnju i druge vidove saradnje sa subjektima u okruženju, što je neophodno zbog ograničenih resursa na području Opštine.

Strateški cilj 3. Povećan stepen zaštite Opštine od prirodnih nepogoda i smanjen stepen zagađenja životne sredine

Treći strateški cilj se odnosi na treći (Povećanje stepena zaštite životne sredine od zagađenja i nepogoda) i četvrti fokus (Jačanje otpornosti, spremnosti i sposobnosti za upravljanje krizama) i odgovor na prirodne i vještački izazvane katastrofe, epidemije i pandemije, gdje je napore potrebno usmjeriti ne samo na dalje unapređenje zaštite životne sredine, već i na zaštitu od poplava, odnosno prirodnih i vještački izazvanih katastrofa, epidemija i pandemije. Cilj je takođe u vezi sa drugim fokusom, jer komunalna infrastruktura ima veliku ulogu u zaštiti okoline, te uključuje saradnju sa relevantnim subjektima iz okruženja koje su neophodne za rješavanje pitanja koja prevazilaze kapacitete lokalne zajednice.

Tabela 20 Indikatori realizacije strateških ciljeva

STRATEŠKI CILJ 1	Indikator	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Pospješen ekonomski rast i zapošljavanje	Stopa zaposlenosti	52,4%	60%
	Broj privrednih subjekata (obrta i pravna lica)	266	300
	Broj registrovanih poljoprivrednih obrta	8	15

STRATEŠKI CILJ 2	Indikator	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Infrastrukturno i ambijentalno uređena sredina atraktivna za život i poslovanje	Broj stanovika	4078	4500
	Broj učenika u osnovnoj školi	368	385
	Broj sportskih i kulturnih objekata	2	4

STRATEŠKI CILJ 3	Indikator	Polazna vrijednost (2019.)	Ciljna vrijednost (2027.)
Povećan stepen zaštite Općine od prirodnih nepogoda i smanjen stepen zagađenja životne sredine	Broj privrednih subjekata ugroženih od poplava	100	50
	% priključaka na kanalizacioni sisitem (privreda i stanovništvo)	40%	65%
	% LED rasvjetnih tijela	30%	60%